

„ÖSSZEFOGVA A HAJDÚSÁGÉRT”
***HAJDÚK VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE***

LEADER Helyi akciócsoport

Helyi Fejlesztési Stratégia

2024. február 2.

közgyűlés által jóváhagyott

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Tartalom

Rövidítések jegyzéke	3
Bevezetés	4
1. A HFS és a KAP ST kapcsolata	5
2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése	7
3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása	9
4. Horizontális célok	11
4.1 Esélyegyenlőség	11
4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem.....	12
5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	13
6. Külső koherenciák azonosítása.....	15
7. Helyzetfeltárás.....	18
7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása.....	18
7.2 SWOT analízis	23
8. A stratégia beavatkozási logikája	24
8.1 A stratégia jövőképe.....	24
8.2 A stratégia célhierarchiája.....	25
1. Megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten.....	25
2. Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése	25
9. Cselekvési terv	25
9.1 Az intézkedések leírása	25
9.2 Együttműködések.....	32
9.3 Kommunikációs terv.....	33
9.4 Egyéb, a HACCS által megvalósított projektek	35
10. Monitoring és Indikátorok.....	36
10.1 Monitoring.....	38
10.2 Az indikátorok megadása	39
11. Indikatív pénzügyi terv	42
Mellékletek.....	43

Rövidítések jegyzéke

EU Európai Unió

HACS Helyi Akciócsoport

HBB Helyi Bíráló Bizottság

HF Helyi Felhívás

HFS Helyi Fejlesztési Stratégia

IH Irányító Hatóság

KAP Közös Agrárpolitika

KAP ST Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv

LEADER Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében

SWOT Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek elemzés módszer

VP Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014 - 2020

Bevezetés

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete 2012 évi alakulása óta sikeresen működik, hozzájárulva eddigi és ezen fejlesztési stratégiájának megvalósításához, valamint a térségi szereplők ösztönzéséhez. Közösségünk egyike azoknak az akciócsoportoknak, amely az Európai Unió által támogatott LEADER Program lehetőségeivel élve hozzájárul térségünk fejlesztéséhez, élhetőbbé válásához. Az egyesület illetékességi területéhez tartozó Hajdú-Bihar Vármegye hét települése – Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát és Nagyhegyes – közül négy a gazdag és dicső történelmi múlttal rendelkező hajdúvárosok közé tartozik, ezért is kapta a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete nevet közösségünk. Célunk, hogy az alulról építkező megközelítésen keresztül a helyi szereplők (helyi közigazgatás, a vállalkozók és civil szervezetek) a stratégiánk megalkotásában részt vehessenek. Hisszük, hogy az alulról építkező megközelítésben összehangoltan, együtt dolgozva, hatékony és átfogó eredményeket érhetünk el. Ezért akciócsoportunk igyekszik minél több információt összegyűjtve, azokat összegezve, törekszünk a fejlesztésekre szánt források hatékony felhasználására.

Továbbá a LEADER program, a helyi fejlesztési stratégiák előkészítésén és megvalósításán keresztül célozza meg a térség erőforrásainak innovatív felhasználását, a vidéki szereplők közötti együttműködés megalapozását. Akciócsoportunk a Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) tervezése és megvalósítása során kiemelten figyelmet fordít a fenntartható környezetvédelemre és a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének biztosítására.

A 2023-2027-es programozási időszakot felölelő agrár-vidékfejlesztési ciklusban, a KAP ST keretében megalkottuk új Helyi Fejlesztési Stratégiánkat.

A kapott fejlesztési források által célunk:

A vidéki térségekben az induló és működő mikro-, kisvállalkozások fenntartása, erősítése termelésük és szolgáltatásuk fejlesztése.

- a.* A társadalmi aktivitás fenntartása, erősítése, a helyi szellemi és tárgyi örökség bemutatása.
- b.* Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése.
- c.* Az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása.
- d.* Helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása;

Továbbá célunk a települések élhetőbbé vonzóbbá tétele, az elérhető helyi szolgáltatások körének bővülése, színvonalának növelése, helyi együttműködések ösztönzése, a belső helyi erőforrások kihasználása.

1. A HFS és a KAP ST kapcsolata

A KONKRÉT KAP-CÉLKITŰZÉS kódja és leírása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve.

Az EREDMÉNYMUTATÓ kódja és leírása

R.38 A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

A KAP ST „RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása” megnevezésű beavatkozása tartalmazza a LEADER támogatáshoz kapcsolódó kereteket.

Ez a beavatkozás a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő vagy megalakuló HACS-ok számára biztosít támogatást. Az intézkedés keretében a HACS-ok a KAP ST céljaihoz illeszkedő, a helyi fejlesztési igényeknek megfelelő HFS-t dolgoznak ki. Az IH által jóváhagyott HFS-ben a HACS-ok olyan fejlesztési célokat határoznak meg, amelyeket a térségi szereplők valósítanak meg.

A HFS-t annak tartalma és minősége, valamint a megvalósításhoz szükséges kapacitás alkalmassága alapján az IH hagyja jóvá. A HFS-ek tartalmának kialakítása a HACS-ok kizárólagos feladata és felelőssége, amelyhez a beavatkozás biztosítja a szükséges pénzügyi keretet. Amennyiben egy HFS a kiválasztási kritériumok alapján nem fogadható el az IH által, az visszaküldésre kerül javítás céljából az érintett HACS részére.

A HACS működtetéshez kapcsolódó tevékenységek mellett, a HACS legfontosabb feladata a helyi közösség motiválása, aktivizálása és segítése úgy, hogy az új lehetőségek, ötletek felszínre kerüljenek és megvalósuljanak a HFS céljainak megfelelően, továbbá a HFS közösség általi kidolgozása és megvalósítása, valamint a hálózatépítés más HACS-okkal belföldön és a határon túl. Ennek keretében a HACS-ok támogathatják a projektötletek pályázattá történő kidolgozását is, amennyiben a projekt megvalósítása a HFS céljaihoz illeszkedik.

A LEADER program hét alappilléreinek megvalósítása

1) Területalapú megközelítés:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete tervezési területe Hajdú Bihar Vármegye három nagy települését (Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Hajdúnánás) és négy kis települését (Hajdúdorog, Hajdúszovát, Nagyhegyes, Ebes) fedi le. Hajdú őseink szellemiségére támaszkodva, a tőlük örökölt környezetünk, vidékünk fejlesztéséért kívánunk együttműködni ebben a közösségben.

2) Alulról építkező megközelítés:

Célunk, hogy az alulról építkező megközelítésen keresztül a helyi szereplők a stratégiánk megalkotásában részt vehessenek. Hisszük, hogy az alulról építkező megközelítésben összehangoltan, együtt dolgozva, hatékony és átfogó eredményeket érhetünk el. Ezért akciócsoportunk igyekszik minél több információt összegyűjtve, azokat összegezve, törekszünk a fejlesztésekre szánt források hatékony felhasználására.

3) Innovativitás:

A LEADER program, a helyi fejlesztési stratégiák előkészítésén és megvalósításán keresztül célozza meg a térség erőforrásainak innovatív felhasználását, a vidéki szereplők közötti együttműködés megalapozását.

4) Integrált megközelítés:

A LEADER program egyik legfontosabb alapja nem egy ágazat fejlesztési programja, hanem a vidéki térségek fejlesztésére irányuló tevékenységek és ágazatok közötti kapcsolat. A közösen megfogalmazott stratégiákban az intézkedések bármilyen szinten történő, multiszektoralis megközelítése, összekapcsolása pozitív hatásokat indukál, hozzájárul a program sikerességéhez. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete összekapcsolja és koordinálja a helyi akciókat/kezdeményezéseket és projekteket, létrehozva egy összetartozó egészet. A stratégiánkban megfogalmaztuk a mindenki számára elérhető lehetőségeket, hozzájárulva az ágazatok közötti kapcsolatokat, a közös gondolkodás, és az összetartozás erősítéséhez. Stratégiánk a területünkön működő civil, vállalkozó és önkormányzati szektor szükségleteire épít, hosszú távú célja a LEADER, az Egyesület és a Hajdúság népszerűsítése, a helyi gazdaság fejlesztése, a helyi közösségek és települések fejlesztése.

5) Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete az általa lefedett területen decentralizált módon rendelkezik a HFS által meghatározott fejlesztési és működési forrásaival. A szervezet képes a független működésre és döntéshozatalra a megfelelő működési támogatással. A térség problémáit a helyi szereplők ismerik leginkább, így ők a legkompetensebbek a fejlesztések kidolgozásában és megvalósításában, így a HACSNak a tervezési területéhez tartozó minden települési önkormányzat a tagja, továbbá tagságát számos civil szervezet és vállalkozás erősíti. A döntéshozatal többszintű. A fő döntéshozó szerv a Taggyűlés, így minden tagnak rálátása van a döntéshozatalba, mely ezáltal átlátható, hatékony megvalósítást és ellenőrzést eredményez.

6) Hálózatépítés, együttműködés:

Az együttműködés megvalósításában segít a LEADER, amely a helyi közigazgatás, a vállalkozók és civil szervezetek összefogására épít, közösségeik kezébe tényleges döntéshozatali jogkört ad. Az egymás mellett élő és dolgozó szereplők egyenrangú partnerekké válnak, és közösen alakítják térségünk jövőjét.

7) Helyi partnerség(ek), HACSN-ok helyi szintű szerepvállalása:

A HFS megvalósítása során kiemelt figyelmet fordítunk az együttműködésekre, mind a háromoldalú partnerség között, mind a szervezetek és a HACSN között. LEADER közösségként összefogjuk és ösztönözzük a közös gondolkodást és munkát. Ügyfélszolgálati iroda üzemeltetésével minden szféra számára elérhetőek vagyunk

Irányadó jogszabályok:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízügyi pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/2115 RENDELETE a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése

	Helyszín	Dátum	Témák	Részt vevők száma
Fórumok	Hajdúböszörmény	2023.05.23	HFS 2023-2027 tervezés, Projektötlet gyűjtés	9 fő
	Hajdúböszörmény	2023.06.09.	HFS 2023-2027 tervezés, projektötlet gyűjtés, Roma Nemzetiségi Önkormányzat lehetőségei a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete és a Hortobágyi LEADER Egyesület területén	8 fő
	Ebes	2023.06.12	HFS 2023-2027 tervezés, Projektötlet gyűjtés	11 fő
	Hajdúszovát	2023.06.12	HFS 2023-2027 tervezés, Projektötlet gyűjtés	20 fő
	Nagyhegyes	2023.06.12	HFS 2023-2027 tervezés, Projektötlet gyűjtés	12 fő
	Hajdúszoboszló	2023.06.26	HFS 2023-2027 tervezés, Projektötlet gyűjtés	16 fő
	Hajdúnánás	2023.06.27	HFS 2023-2027 tervezés, Projektötlet gyűjtés	21 fő
	Hajdúdorog	2023.06.28	HFS 2023-2027 tervezés, Projektötlet gyűjtés	30 fő
Munkacsoporti/ Tervezői ülések, megbeszélések	Hajdúböszörmény	2023.06.02	HFS 2023-2027 tervezés, Roma nemzetiségi Önkormányzat projektötletei	4 fő

A 2023-2027-es Stratégia megalkotásának első lépése a térség helyzetfeltárása volt, valamint a fejlesztési igények felmérése. A helyzetfeltárás során kirajzolódtak a térség erősségei, gyengeségei és az ezekből adódó lehetőségek, veszélyek. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete által lefedett települések vezetői, önkormányzatai és az önkormányzati intézmények nagyszerű kommunikációs csatornának bizonyultak a legfontosabb érintettek beazonosítása során. Rajtuk keresztül értünk el minden olyan szervezetet is, akik eddig inaktívak voltak, illetve hátrányos helyzetű csoportnak

minősültek, viszont projektjavaslataik meghatározóak lettek a tervezés során és ilyen formában indítottuk el a párbeszéd biztosítását.

A stratégia tervezése során a párbeszéd biztosítása mellett a felmérések, egyeztetések és fórumok, munkaértekezlet szervezése során beazonosítottuk a legfontosabb érintetteket: önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok, civil- és nonprofit szervezetek, vállalkozások és egyéni vállalkozók, egyházak. Az egyesületünk részére megítélt fejlesztési források célcsoportjai ezen szervezetek.

Továbbá a tervezés során nagyon nagy hangsúlyt fektettünk a párbeszéd biztosítására, a fórumok egyeztetések során bárki elmondhatta a véleményét, amit figyelembe vettük, beépítettük a HFS-be. A honlapunkon megtekinthette a HFS tervezetet, projektötlet adatlapot tölthetett le és nyújthatott be munkaszervezetünk részére, mind online mind személyesen ügyfélszolgálati irodánkban, ahol további személyre szabott tájékoztatást nyújtottunk a volt/leendő ügyfél jövőbeni lehetőségeiről, ezzel is biztosítva a folyamatos kapcsolattartást. Az ügyfélszolgálati irodánkban tartott személyes konzultációt is sokan igénybe vették és preferálták.

A fórumok megtartását követően is sokan éltek a lehetőséggel és vették igénybe a fórumokat követő helyszíni személyes megbeszélést.

Az akcióterületen élők, tevékenykedők egyenlő esélyekkel vehettek részt a tervezési folyamatban, ezt a nyilvánosságot és nyitottságot biztosító eszközök alkalmazása garantálja. Többfajta kommunikációs eszköz alkalmazásával (internet, helyi televízió, plakát, szórólap stb.) a tervezési területen élők széles köréhez juttattuk el a vonatkozó információkat, illetve széles kört vontunk be a közös gondolkodásba.

A hátrányos helyzetű csoportok bevonására is nagy hangsúlyt fektettünk, a fórumokon részt vettek, elmondhatták véleményüket, javaslataikat, irodánkban is folytattunk velük konzultációt. Ezt a jól működő kapcsolattartást a jövőben is szeretnénk folytatni.

Általánosságban elmondható, és a mi térségünkre is igaz, hogy fellelhetők inaktív csoportok, akik nem, vagy csak igen kevés pályázatot adtak be. Ezt több dologból is adódik: a legfontosabb a forráshiány, esetlegesen a szakember hiánya, aki segítséget tud nyújtani a támogatási kérelem beadásában és annak menedzselésében, továbbá a megvalósított projekt pénzügyi elszámolásában. Egy kisebb szervezetnek nagyon nagy erőfeszítésbe kerül egy-egy utófinanszírozott projekt megvalósítása. Ez a megállapítás ma már igaz az összes érintett szervezetre. A térségünkbe eső inaktív csoportok felkeresése a települési önkormányzatok és az önkormányzati intézmények által sikerült.

A tervezés során rendezvényeinken nagy körben ismertettük/terjesztettük a LEADER elvet. A résztvevők aktívan segítettek, számos építő jellegű javaslattal, ötlettel hozzá járultak munkánkhoz.

Az akcióterületen élők, tevékenykedők egyenlő esélyekkel vehettek részt a tervezési folyamatban, ezt a nyilvánosságot és nyitottságot biztosító eszközök alkalmazása garantálja. Többfajta kommunikációs eszköz alkalmazásával (internet, helyi televízió, nyomtatott sajtó, plakát, szórólap stb.) a tervezési területen élők széles köréhez juttattuk el a vonatkozó információkat, illetve széles kört vontunk be a közös gondolkodásba.

Fórum sorozat tartása közben a helyi közösségi együttműködések és igények felmérése megtörtént, beazonosítottuk az igényeket és ennek megfelelően alakítottuk a tájékoztatás biztosítását. Voltak megbeszélések/fórumok, melyeket az ügyfelek speciális kérésének megfelelően szerveztünk.

A HFS kidolgozásában férfiak és nők egyaránt dolgoztak. Minden korcsoportnak, életkorúnak, társadalmi helyzetűnek egyenlő esélyt biztosítottunk véleménye megformálására. Másrészt a stratégia megalkotása és megvalósítása során a kapcsolódó tájékoztató, tanácsadó tevékenység bárki számára azonos feltételek szerint (pl. térítésmentesen stb.) elérhető volt.

A HFS tervezése, végrehajtása során, intézkedéseink közzétételében és a projektek értékelésében figyelembe vesszük a nemek és nemzedékek közti egyenlőséget; a kiválasztási folyamat során senkit

nem ér hátrány a nemi, vallási, politikai hovatartozása miatt, biztosítjuk a megkülönböztetésmentes kiválasztási rendszer működtetését.

3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A KAP ST-ben foglaltak szerint - folytatva a 2014-2020-as programozási időszak gyakorlatát - a LEADER beavatkozás területi hatálya lefedi az ország összes vidékinek minősülő települését. A HFS-sel lefedni kívánt terület lakosságszáma minimum 10 ezer fő és maximum 150 ezer fő lehet, és egy település csak egy HACS-hoz tartozhat.

- a) A lefedni kívánt települések mérhető jellemzői, összefoglaló adatai (pl. területméret, lakosságszám).

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesültének LEADER Helyi Akciócsoportja a 290/2014 (XI.26.) Korm rendelete a kedvezményezett járások besorolásáról a Hajdúnánási-Hajdúböszörményi és a Hajdúszoboszlói járást is a kedvezményezett járások közé sorolja az Észak-Alföldi Régióban, Hajdú-Bihar vármegyébe. 7 települését öleli fel. Településeit tekintve 4 várost (Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló) és 3 községet (Nagyhegyes, Ebes és Hajdúszovát) takar, melyek természet - földrajzilag a Hajdúság területéhez tartoznak.

A kevés településszám ellenére a hét település közigazgatási terület nagysága országosan is jelentős, csak Hajdúböszörmény közigazgatási területét nézve az ország negyedik legnagyobb városa

Helyi Akciócsoport területe: 1237,75 km²,

Továbbá ezen területi nagysághoz nagy népességszámú térségről is beszélhetünk, hiszen a

A teljes lakosság szám 2022.01.01-ei KSH adatok alapján: **88.962 fő.**

A LEADER megközelítésből támogatásra jogosult lakónépesség: 21.182 fő KSH adatok alapján

Teljes területtel jogosult települések Hajdúdorog, Hajdúszovát, Ebes, Nagyhegyes,

Külterülettel jogosult települések Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Hajdúnánás

b) Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek, összefogások.

Projekt rövid összefoglalója	Részt vevő tagok	Megítélt támogatási összeg	Megvalósítás állapota
<p>Két vidékfejlesztéssel foglalkozó szervezet a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete, valamint a romániai Grupul De Acțiune Locală Bihor De Pe Lângă Frontiera Cu Ungria (magyarul: Bihar Megyei Helyi Akciócsoport Magyarország Határa Mentén) helyi akciócsoportok arra vállalkoztak egy közös projektben, hogy az egymástól ötven kilométer távolságra lévő Hajdúböszörmény-Bodaszőlő (Magyarország) és Érsemjén (Románia) települések közigazgatási területein található Natura 2000 oltalom alatt álló erdők és mezők természeti értékeit bemutassák és előkészítsék azok ökoturisztikai hasznosítását.</p> <p>A kezdeményezés révén az együttműködők és helyi partnereik a természeti adottságokra, védett értékekre alapozottan dolgoztak az ifjúsági turizmus fellendítésén a határ mindkét oldalán. Ennek érdekében közös, együttműködésen és tapasztalatcserén alapuló tevékenységeket, rendezvényeket valósítottak meg.</p> <p><i>A projekt keretében megvalósult tevékenységek:</i></p> <p><i>Ökoturisztikai tanulmány, ökoturisztikai képzés multiplikátoroknak (tréning) szervezése és lebonyolítása, ismeretterjesztő kisfilm készítése, a projektet és térség természeti és kulturális értékeit népszerűsítő rendezvények szervezése, eszközök beszerzése.</i></p>	400 fő	20 863 675 Ft	Megvalósult, kifizetési igényléssel elszámolva, fenntartási idő 2026-ig

c) Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást elérhetővé tevő központ(ok) stb.

Az Egyesület székhelye a hét település közül a legnagyobb és legnépesebb városban Hajdúböszörményben található (4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 1). A munkaszervezeti iroda is Hajdúböszörményben található jelenleg Hajdúböszörmény, Kassa utca 24 alatt működik. Az egyesületünk alapítása 2012 óta a munkaszervezet működése alatt többször kényszerült munkaszervezeti irodai helyiséget váltani, az emelkedő bérlet és közüzemi díjak miatt. Jelenleg Hajdúböszörmény Város Önkormányzata segítségével egy önálló a belvárosban található frissen felújított a mai kor elvárásainak megfelelő infrastruktúrával rendelkező épületben működik a munkaszervezet, 2021 novemberétől.

Az iroda technikai felszereltsége jó, rendelkezünk mindazon eszközökkel, amelyek a feladat ellátásához szükségesek, bár a gyorsan fejlődő technika bennünket is mindig újabb fejlesztésekre sarkall. Az iroda

gépjárművel és gyalogosan is könnyen megközelíthető, parkolóval rendelkezik, mozgásukban korlátozott ügyfelek szükségleteit – közlekedését akadálymentesen kiszolgálja. Az épület rendelkezik irodahelyiséggel két oktató vagy tárgyalónak is hasznosítható teremmel, melyben kivetítők okos tv és egyebek segítik a munkánkat, animálási feladatainkat, továbbá női, férfi és mozgáskorlátozott mosdóhelyiségek is találhatóak az épületben.

A munkaszervezet rendelkezik laptopokkal, a feladatok ellátását segítő nyomtató/fénymásoló multifunkcionális készülékkel, mobiltelefonnal, szélessávú internettel.

Egyesületünk munkatársai végzik (2 fő) a térségi animációra és a projekt fejlesztésre (pl: LEADER népszerűsítés, projekt ötlet gyűjtés, stratégia írás, pályázati felhívások megírása, pályázatok értékelése, jegyzőkönyvek megírása, HBB előkészítése, levezetése, kapcsolat tartás a kormányhivatallal az IH-val, az egyesület mint civil szervezet működtetése: pl: FB, elnökségi, közgyűlési előterjesztések előkészítése, ülések levezetése, jegyzőkönyvek elkészítése, folyamatos pénzügyi gazdálkodás az egyesület működése érdekében, stb.) vonatkozó segítségnyújtást.

Egyesületünk a LEADER térség érintettjei, a leendő vagy nyertes pályázók és a további érdeklődők számára elsősorban az Egyesület <http://www.hajdukve.hu/> honlapján keresztül végzi a kommunikációt, a nyilvánosság tájékoztatását.

4. Horizontális célok

4.1 Esélyegyenlőség

A HFS tervezésekor kiemelt szempont az esélytudatosság kifejezése, a helyi szintű kapacitásfejlesztés, a vidéki szereplők bevonása, aktivizálása közösségi akciók, szemléletformálás, amely magában foglalja az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem témájú érzékenyítést, kapacitásfejlesztést.

A dokumentum nem közvetít szegregációt, valamint törekszik csökkenteni az egyes csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottságot értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy) szerepel.

Az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítani kell mindenki számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel, a fogyatékosokkal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra.

Minden városlakó érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékosokkal élők társadalmi integrációját, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit. A megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elve nem alkalmas az összes létező egyenlőtlenség megszüntetésére. Olyan pozitív, méltányos és rugalmas felzárkóztatást elősegítő intézkedések kidolgozására törekszünk, amelyek elősegítik az érintettek társadalmi és foglalkoztatási pozíciójának javulását, megőrzését és támogatjuk az erre irányuló kezdeményezéseket.

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzésértékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét.

Az intézkedési tervnek a helyzetelemzés által feltárt problémákra, hiányosságokra (esélyegyenlőségi kockázatokra) kell reagálnia. Az akciócsoport speciális helyzetének köszönhetően azonban arra is törekedni kell, hogy ne csak a hiányosságokra, hanem az erősségekre is koncentráljunk. Az elért eredmények megtartása mindenképpen fontos célkitűzés. A folyamatos kapcsolat biztosítja az esélyegyenlőséget a veszélyeztetett, nehéz helyzetben lévő társadalom számára. Ezen csoportok számára a legnagyobb probléma az alacsony végzettség, az ebből adódó munkanélküliség, és a fokozódó szociális leszakadás.

A stratégia megalkotása során az esélyegyenlőséget a teljes nyilvánosság biztosításával próbáltuk többek között elérni.

4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem

Egyesületünk törekszik a környezeti fenntarthatóság szempontjait a lehetőségeihez mérten figyelembe venni a stratégia végrehajtása során.

A lakosság és a helyi vállalkozások környezettudatos viselkedése nélkül elképzelhetetlen bármiféle javulás. A fejlesztéseket illetően célszerű a civil szervezetek fokozott bevonása a döntésekbe. A megvalósítás sarkalatos pontja, hogy mivel az élhetőbb településen mindenki jobban érzi magát, ezért lehetőséget kell biztosítani mindenkinek, hogy részt vehessen a megvalósításban is.

Munkaszervezetünk működése során is figyelmet fordít a környezeti fenntarthatóságra, ezért erőforrás takarékosan és tudatos tervezéssel kívánjuk biztosítani a források eredményes felhasználását. Az események tervezésénél a helyszínek kiválasztásánál figyelembe vesszük, hogy azok elérhetőek legyenek a közösségi közlekedés eszközeivel, illetve biztosított legyen a könnyű megközelíthetőség.

A környezetvédelem teljesítése során elengedhetetlen elvárás a hulladék szelektív gyűjtése, az eldobható, egyszer használatos csomagolóanyagok, poharak, evőeszközök, palackok használatának mérséklése, ideális esetben mellőzése. Az események ökolábnyomának csökkentése.

A HFS-ben olyan tevékenységeket támogatunk, amelyek tiszteletben tartják az EU éghajlat- és környezetvédelmi normáit, prioritásait és előtérbe helyezik a fenntarthatósági alapelveket, és hozzájárulnak megvalósulásukhoz. A beavatkozások szem előtt tartják a természeti értékek védelmét, a klímaváltozás elleni küzdelmet.

5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

- Eredményes intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettség vállalás mértéke
Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával	VP6-19.2.1.-40-1-17	17 db	9 db	49.231.736. Ft	120%
Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés	VP6-19.2.1.-40-2-17	16 db	8 db	50.804.391. Ft	120%
Civil szervezetek tevékenységének támogatása	VP6-19.2.1.-40-3-17	19 db	9 db	19.061.813. Ft	120%
Térségi vállalkozásfejlesztés	VP6-19.2.1.-40-4-20	21 db	15 db	65.705.397. Ft	120%
Helyi fejlesztések támogatása	VP6-19.2.1.-40-5-21	11 db	10 db	150.392.797. Ft	120%

- Továbbfejlesztendő intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettség vállalás mértéke
Térségi vállalkozásfejlesztés	VP6-19.2.1.-40-4-20	21 db	15 db	65.705.397. Ft	120%
Helyi fejlesztések támogatása	VP6-19.2.1.-40-5-21	11 db	10 db	150.392.797. Ft	120%

- Eredménytelen intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettség vállalás mértéke
Nem releváns	-	-	-	-	-

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesületének 2012-es alakulását követően a 2014-2020-as Uniós ciklus volt az első teljes programozási időszak, melyben a HFS megvalósításán dolgoztunk. Az évek folyamán egy jól működő összetartó LEADER közösséget sikerült koordinálnunk. A programozási időszakban azonnal reagálni tudtunk a településen élő és működő szervezetek igényeire, új helyi felhívások

megjelentetésével. Megfigyelhető a LEADER program népszerűségének növekedése az évek folyamán, melynek számszerűsíthető eredménye a felhívásokra beérkezett nyertes kérelmek száma és kifizetett támogatási összege. Legeredményesebb intézkedések, amelyek eszközbeszerzésre irányultak.

Helyi Fejlesztési Stratégia elemzésének összefoglalásaként elmondható, hogy a stratégia céljai teljesültek, sikerült elérni azt a réteget, akik fogékonyak voltak a pályázatok nyújtotta lehetőségekre. A munkaszervezet marketing stratégiája jó, megszólította mindhárom szektor képviselőit, a fejlesztési források célzottan felhasználásra kerültek. Olyan partneri együttműködések és fejlesztési irányok valósultak meg, melyeket célszerű átemelni a következő Uniós ciklus stratégiájába.

A VP6-19.2.1.-40-1-17 „Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával” című helyi felhívásra összesen 17 támogatási kérelem érkezett be ebből 9 rendelkezik Támogatói Okirattal, 8 kérelem elutasított vagy visszavont. A felhívásra cégek és egyéni vállalkozók nyújtottak be kérelmet, a projektek megvalósultak a pályázóknak a támogatási összeg már kiutalásra került. Három szervezet pályázott építésre vagy épület felújításra, hét szervezet pedig eszközbeszerzésre. A munkaszervezet a projektek monitorozási tevékenységét végzi. Megállapítható, hogy a projektek a vidék gazdasági fejlődését szolgálják, jelenleg is végzik tevékenységüket. Ezen pályázati körben összesen 2 hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatása történt meg

VP6-19.2.1.-40-2-17 Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés című felhívásra 16 beadott támogatási kérelemből nyolc valósult meg. A felhívásra civil szervezet, nonprofit KFT és Önkormányzatok adtak be kérelmet. A projektek turisztikai attrakció és szálláshely fejlesztéseket tartalmaznak. Ezen projektek tekintetében figyelhető meg leginkább a környezet tudatosság. A projektek tartalmaznak energetikai korszerűsítést, erdő és állatvédelmi elemeket. Viszont a környezet adottságait ezen projektek sem hasznosítják. Felül kell vizsgálni, hogy mivel ösztönözhetőek a szervezetek a környezeti fenntarthatósági projektek megvalósítására. Magasabb támogatási összeg, magasabb támogatási intenzitás, magasabb pontszám adása a környezetvédelmi szempontok érvényesítése esetén. Erősebb marketing stratégia megalkotása, mely felhívja a figyelmet a környezetvédelem fontosságára.

VP6-19.2.1.-40-3-17 CIVIL SZERVEZETEK TEVÉKENYSÉGÉNEK TÁMOGATÁSA című helyi felhívás egyértelműen a civil szektort hivatott elérni. A 19 támogatási kérelemből csak kilenc valósult meg. A civil szervezetek egyértelműen a szórakoztatást célozták meg. Minden projekt rendezvény megvalósításra kapott támogatást, összesen minimum 2180 főt értek el a vállalt indikátor szerint. Az esélyegyenlőség biztosítását megvizsgálva, a rendezvények tekintetében kell elsősorban betartani. A rendezvényeknek nyilvánosnak, mindenki által látogatottnak kell lenni. A megvalósult projektek tekintetében ez teljesült, a szakmai beszámolókat átolvasva voltak kimondottan hátrányos helyzetű személyeknek szóló rendezvények, tartottak álláskereső fórumokat, munkaadók részvételével. A projektek eszközbeszerzés tartalma a civil szervezetek eszköz állományának fejlesztését segítették elő, nyomtató, számítógép – laptop, irodabútor beszerzéssel.

VP6-19.2.1.-40-4-20 Térségi vállalkozásfejlesztés projektjeit elemezve a legtöbb kérelem érkezett be és a legtöbb került elszámolásra. 21 kérelem, 15 Támogatói Okirat, 6 elállás. A felhívás szerint csak eszközbeszerzésre lehet pályázni. A pályázói statisztikát elemezve a legkeresettebb és a legsikeresebb kiírás volt. Egyéni vállalkozók, mikro vállalkozások és KKV-n kívüli nonprofit KFT-k nyújthattak be támogatási kérelmet. A kérelmezők elsősorban olyan szolgáltatók voltak, akik mobil eszközök beszerzésével az HACCS tervezési területén tudják szolgáltatásukat elvégezni.

VP6-19.2.1.-40-5-21 Helyi fejlesztések támogatása helyi felhívásra csak önkormányzatok és önkormányzati költségvetési szervek nyújthattak be támogatást. Ezen pályázati kategóriára volt a

legmagasabb forrás allokálva, összesen 11 támogatási kérelemből 10 kapott Támogatói Okiratot. Következetesként levonható, hogy az önkormányzatok vállalnak legnagyobb szerepet a vidékfejlesztésből. Támogatásokat vizsgálva karbantartási célgepeket szereztek be. A közcélú foglalkoztatottak számának csökkenése maga után vonzotta a munkaerőhiányt az önkormányzatoknál. A város közterületeinek karbantartását nehezen tudják az önkormányzatok elvégezni. A feladatok ellátására olyan célgepeket és adaptereket szereztek be mely több funkciót látnak el pl: hó eltakarítás, fű nyírás, utca – kerékpárút seprés.

Mind a hét településről mind az öt felhívásra érkezett be támogatási igény. Megfigyelhető séma, hogy a települések nagyság szerint kötötték le a fejlesztési forrásokat. Kiderül, hogy a nagyobb településeken több elérhető szervezet van, akik meg tudják valósítani a fejlesztéseket, rendelkeznek kellő pénzügyi és kapcsolati tőkével a vállalkozás fejlesztéséhez és üzemeltetéséhez. A kistelepülések projektjeit elemezve megfigyelhető, hogy az önkormányzat a legjelentősebb pályázó. Az önkormányzatok a legjelentősebb munkaadók a településeken, ott koncentrálódik leginkább a mind a tudás mind a tőke.

6. Külső koherenciák azonosítása

A tevékenységszintű lehatárolás alapjai:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

A támogatáspolitikai programok koordinációjának két alapvető eleme a lehatárolások meghatározása (a potenciálisan átfedő területek kettős finanszírozásának elkerülése érdekében) és a beavatkozások közti lehetséges szinergiák (egymást erősítő hatások) tudatos tervezése.

A HFS elsősorban a tevékenység, másod sorban pedig a projektszintű lehatárolásokat részesíti előnyben annak érdekében, hogy ne a programszinteken rögzített és így nehezen módosítható, rugalmatlan feltételek határozzák meg egyes felhívások és projektek támogathatóságát, csökkentve annak kockázatát, hogy célcsoportok, fejlesztési igények maradnak finanszírozás nélkül a rugalmatlan szabályok miatt.

Tekintettel arra, hogy a LEADER Programon keresztül támogathatók olyan projektek, amelyek a léptékük, vagy a tevékenységi körük miatt máshonnan nem juthatnak fejlesztési forrásokhoz, viszonylag kisebb komplementer halmaz értelmezhető az átfedések tekintetében.

KEHOP Plusz

A KEHOP Plusz többek között vízgazdálkodással és katasztrófabiztonság-csökkentéssel, környezet- és természetvédelemmel, megújuló energiagazdasággal, klímasemlegességre való igazságos átállással, továbbá körforgásos gazdasági átállással foglalkozik.

A természetvédelemmel összefüggő beruházások esetében a KAP Stratégiai Terv elsősorban mezőgazdasági területekre, míg a KEHOP Plusz természetvédelmi területekre koncentrál, ahol például a Natura 2000 területek között lehetne átfedés, mely azonban projektszinten kezelhető.

TOP Plusz

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának számító Budapest területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. Elsősorban helyi önkormányzati fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája ennek kapcsán kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és -bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

A korábbi szabályozás, mely szerint 10.000 fő feletti településeket a TOP, 10.000 fő alatti településeket a VP keretében támogatnak a programok, jelenleg nem része a szabályozásnak. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv is támogatja a vidéki térségeket. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a két forrás összehangolásával az egyes projektek egymás hatását megsokszorozva, a teljes értéklánc mentén biztosított lehessen a fejlesztések finanszírozása. A szinergia lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében koordinációs mechanizmust működtetünk a két program között, miszerint a vidékfejlesztési beavatkozások esetében a szinergia helyi szintű megvalósításáért felelős szervezetek, a LEADER HFS-ek felülvizsgálata során vizsgálatra kerül az érintett megye Integrált Területi Programja.

A KAP Stratégiai Terv és a TOP Plusz program közötti lehatárolás

A KAP ST és a TOP közötti lehatárolást megkönnyíti, hogy két program időbeli csúszása miatt a TOP Plusz pályázatok legtöbb esetben jóval előbb megjelennek, mint a KAP kiírások, így ritkán fordulhat elő, hogy két kiírás egyszerre, vagy közel egymáshoz nyílik meg.

EFOP Plusz

Az EFOP Plusz prioritások lefedik a köznevelési, az egészségügyi, a társadalmi felzárkózási, szociális, család- és ifjúságügyi, társadalmi innovációs, valamint leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedéseket.

Az EFOP Plusz társadalmi felzárkózási prioritási tengelyén, tervezetten a termelő $\rightarrow$ műhelyek kerülnek támogatásra, míg a KAP Stratégiai Terv keretében a társadalmi vállalkozások fejlesztésére allokálnak forrást. A jelenlegi tervek alapján a termelőműhelyeket bármilyen szektorhoz kötődően létre lehet hozni, akár mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan is, továbbá az intézkedésben a támogatást igénylők között - szektorokra vonatkozó korlátozás nélkül - megjelennek a nonprofit gazdasági társaságok, valamint civil szervezetek is.

GINOP Plusz

GINOP Plusz elősegíti, összhangban a vonatkozó uniós stratégiákkal a magyar vállalkozások technológiaváltásához, digitalizációs és innovációs képességeinek megerősítését, valamint hozzájárul a munkavállalók képzéséhez, termelékenységük és hozzáadott értékük növelése érdekében.

A Partnerségi Megállapodás alapján a vállalkozásfejlesztést a GINOP Plusz támogatja. 2020-tól a GINOP hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az élelmiszeripari vállalkozások kizárásra kerültek, ezek 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP Stratégiai Tervből kaphatnak támogatást.

DIMOP Plusz

A DIMOP Plusz egységes szolgáltatási rétegeken keresztül, adatintenzív megközelítésben járul hozzá az egyes szakpolitikai feladatok digitalizációs beruházásaihoz és ilyen módon átfogó megoldásokat támogat, amelyek egy-egy ágazati célkitűzés megvalósulása mellett egységesen támogatják a digitális transzformáció folyamatát. A DIMOP Plusz jellemzően országos léptékű beruházásokra fókuszál és elsősorban nem mezőgazdasági / vidékfejlesztési témájú fejlesztések végrehajtását tervezi, mégis több

szinergia lehetőség azonosítható a két program között. Releváns: a DIMOP Plusz pluszponttal támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek egy, a KAP Stratégiai Terv által finanszírozott okosfalú stratégiával vannak összhangban.

IKOP Plusz

Az IKOP Plusz felelős a magyarországi közlekedési helyzet fejlesztéséért, ami magába foglalja a kötöttpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházásokat. Az IKOP Plusz fejleszteni fogja a vidék elérhetőségét is biztosító közlekedési hálózatokat.

Magyar Falu Program (MFP)

A Magyar Falu Program (MFP) a településhálózat több mint 90 százalékát, és a népesség mintegy harmadát adó, 5000 főnél nem nagyobb lakosságszámú kisvárosok és községek fejlesztését támogatja a következő területeken: vidéki szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése, vidéki civil közösségek támogatása, kistelepülésen élők lakhatási feltételeinek javítása, alsóbbrendű úthálózat fejlesztése hazai forrásból, valamint falusi mikrovállalkozások támogatása uniós (GINOP Plusz-1.2.2-22) forrásból.

A nagymértékű átfedési lehetőségek okán alkalmazzuk a projektszintű lehatárolásokat.

Vármegyei Integrált Területi Programok

Hajdú-Bihar vármegyében 7 földrajzi célterület került meghatározásra, amely a vármegye Debrecenen kívüli (az ERFA 11. cikk alapján kiemelt város, amely a fenntartható városfejlesztés I. Forrásfelhasználási módhoz kerül) teljes területét lefedi. A Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Konceptióban, illetve Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Programban meghatározott stratégiai célterületek adott szakmai mutatók figyelembevételével további alábontásra kerültek: (Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Konceptió és Stratégiai Program 2021-2027 kiemelve – teljesség igénye nélkül – a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete településeire vonatkozó adatokat)

a) Szorosan agglomerálódó települések:

Az elmúlt évtizedekben Debrecen körül egy fokozatosan agglomerálódó térség alakult ki, amely a megyeszékhelyből kitelepülő lakosság, a későbbiekben pedig a gazdasági tevékenységek elsődleges célterületévé vált. Ezek a térségek egységes gazdasági, munkaerőpiaci teret alkotnak. A szorosan agglomerálódó térség Földrajzilag két jól elkülöníthető, jellemzőikben hasonló területre oszlik meg.

a1) 1-es földrajzi célterület: Északi agglomerációs térség (II. Forrásfelhasználási mód):

Települései: Bocskai kert, **Hajdúböszörmény**, Hajdúhadház, Hajdúsámson, Téglás.

a2) 2-es földrajzi célterület: Déli agglomerációs térség (III. Forrásfelhasználási mód):

Települései: Derecske, **Ebes**, Hajdúbagos, **Hajdúszoboszló**, **Hajdúszovát**, Hosszúpályi, Mikepércs, Monostorpályi, **Nagyhegyes**, Sáránd.

b) A Hajdúság, Hortobágy és Tisza-mente táji- és települési adottságaira és közlekedési kapcsolataira épülő dinamizálódó transzferzóna:

A vármegye északnyugati részén helyezkedik el, amely térség 290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet szerinti kedvezményezett járásai kapu szerepet töltenek be. A gyorsforgalmi úthálózat segítségével a térség – különösen a központi funkciókkal rendelkező települések – elérhetősége jelentősen javult. A térség járásközponti és egyéb városi jellegű települései nemcsak adminisztratív, de társadalom- és gazdaság szervező szereppel is bírnak a saját vonzáskörzetükben. Gazdasági jelentőségüket az adja, hogy jó néhány nagyobb, jelentős növekedési potenciált mutató cég rendelkezik itt székhellyel, illetve telephellyel. A munkaerő-felszívó képességük rendelkezésre áll, ugyanakkor támogatni kell ezeket a térségeket, hogy a vármegyeszékhely árnyékában a továbbiakban is képesek legyenek a fejlődésre.

b1) 3-as földrajzi célterület: Erősödő északnyugati kapu térsége (IV. Forrásfelhasználási mód):

Települései: Görbeháza, **Hajdúdorog**, **Hajdúnánás**, Polgár, Tiszagyulaháza, Újtitkos.

7. Helyzetfeltárás

7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása

1. Térszerkezeti adottságok:

Infrastruktúra. Az M3-as és M35-ös autópálya, és a Debrecen elkerülő gyorsforgalmi út, a 35-ös főút használatával a térség megközelíthetősége jelentős mértékben javult. A térséget a Budapest – Szolnok - Debrecen-Nyíregyháza 100-as és a Debrecen – Tiszalök 109-es számú vasútvonal érinti, két település marad ki a vasúti közlekedésből (Hajdúszovát, Nagyhegyes). Nagy hátrány, hogy a helyközi autóbusz közlekedés sugár szerkezetű, Debrecen központú, a települések egymással való összeköttetése nem kielégítő. A belső térségi közúti kapcsolatrendszerre általában jellemző az alsóbb rendű utak rossz minősége. Az EUROVELO hálózat részét képező kerékpárúthoz Hajdúszoboszló és Nagyhegyes egy összekötő résszel csatlakozott. Fontos lenne a szórványban meglévő kerékpárutak hálózatszerű kiépítése, kerékpár túraútvonalak kijelölése kialakítása, mely hozzájárulhatna a színvonalasabb turisztikai szolgáltatások biztosításához a térségben. Ezen célokra a dűloutak megfelelnek. A lakossági igényeket biztosító ivóvíz, gáz és elektromos hálózat kiépítettsége teljes egészében megoldott, bizonyos területeken korszerűsítésre szorul. A három járás települései becsatlakoztak a Hajdú – Bihar Megyei Hulladékgazdálkodási Rendszerbe, így minden településen megvalósult a szelektív hulladékgyűjtés, de további fejlesztésre szorul. A „régiszemételepek” rekultivációi megtörténtek.

Az illetékességi területünk három járásra lett felosztva. Hajdúböszörményi Járás: Hajdúböszörmény és Hajdúdorog településekkel. Hajdúnánási Járás: az illetékességi területünkről csak Hajdúnánás tartozik a Hajdúnánási Járáshoz és egyben Hajdúnánás a járásszékhely is. Hajdúszoboszlói Járáshoz tartozik Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Ebes és Nagyhegyes.

A térség jellegéről, a települések szerkezetéről elmondható, hogy nem egységes. A Hajdúböszörményi járás városai nagy kiterjedésű, nagy lakosságú települések, önálló településrészekkel (Bodaszőlő, Hajdúvid, Nagypród). Vonzáskörzetük nem is alakulhatott ki, hiszen nincsenek környező apró falvak. Debrecen hatása nagyon meghatározó. A Hajdúszoboszlói járást egy nagyváros, és az azt övező 3 község alkotja. A térség tehát nagyon heterogén, hiszen a több tízezer fős városok, és az ezeket övező falusias települések (településrészek, községek) alkotják. A nagy „mezővárosok” jelenléte ellenére tehát alapvetően „vidéki jellegű” térségről beszélhetünk, amelyet a települések népsűrűsége is alátámaszt (mindegyik településen 100 fő/km² alatti). A térség földrajzi fekvése rendkívül kedvező. Az Alföld keleti részén, a Hajdúság, és Hortobágy területén található. Meghatározó jelentőséggel bír a Tiszát a Berettyóval összekötő Keleti-főcsatorna. A térség közúti, vasúti és légi közlekedése javult az elmúlt időszak országos fejlesztéseivel. Nagy előny, hogy a településekről az autópályák maximum 10 perc alatt elérhetők. Nem elhanyagolható szempont Debrecen (régiónközpont, vármegyeszékhely) és Nyíregyháza (vármegyeszékhely) erőteljes társadalmi, gazdasági hatása, de közvetetten Miskolc térszervező hatása is kimutatható.

2. Környezeti adottságok:

A terület komoly természeti kincse a termálvíz és a jó minőségű termőföld, amely alapvetően meghatározza a térség jellegét. E két adottság közül egyik, másik, vagy mindkettő meghatározó jelentőségű a települések „életében”. Hajdúszoboszló országunk élmezőnyében szerepel a termálvíz-, és gyógyvízhasznosításra épült idegenforgalmi infrastruktúrájával. A termálvíz hasznosítás a többi Hajdú városban is egyre nagyobb jelentőséggel bír, és kiemelt fejlesztési célként szerepel a települések hosszú távú terveiben. A térséget vízföldrajzi szempontból a Tisza közelsége, a Keleti-főcsatorna vonala, a kisebb vízfolyások (Kösely, Kadarcs), és állóvizek (tavak, csatornák, nádas ösmeder, ivóvíz és hévízkutak) jellemzik. Talajföldrajzilag a Hajdúsági jó minőségű löszös csernozjom talaj és a gyengébb minőségű Hortobágyi szikes talaj a meghatározó. Kedvezőek a klimatikus viszonyok, ám időnként mediterrán típusú éghajlat jellemzi a térséget. Problémát jelent a talaj-, és talajvíz-szennyezettség, és a gyakoribbá váló szélsőséges időjárási jelenségek. Az erdősültség az országos átlag alatt van. Jelentős a NATURA 2000 programba tartozó, valamint a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó természetvédelmi területek aránya. A természetes növénytakarót a rossz minőségű szikesek növénytakarásai és a löszhátakon a mezőgazdaság által szinte teljesen elpusztított löszpusztarét jelenti.

Kiemelt figyelmet érdemel a védett területek jellegzetes madárvilága pl.: túzok, sziki pacsirta. A hajdúsági mezővárosok népe már a régi idők óta földműveléssel, állattartással foglalkozott. Az ipar és a kereskedelem elég későn alakult ki. A magas aranykorona értékű szántóföldek kedveznek a gabonafélék, burgonya és takarmánynövények, valamint a csemege-kukorica, és a zöldborsó termesztésének. Újabb lehetőséget nyújtanak a nemrég telepített gyümölcsösök (meggy). Állattartás vonatkozásában a szarvasmarha, sertés, juh és baromfifélék tenyésztése a meghatározó, bár ez az ágazat az elmúlt időszakban jelentősen leépült. A nagyüzemi mezőgazdaságban a műtrágyák, növényvédő szerek tartós és szakszerűtlen használata, valamint az állattartás az elmúlt évtizedekben maradandó károkat okozott a természetben (talaj-, talajvíz-, és vízszennyezés). A helyzetet tovább rontják a szórványosan előforduló, rekultiválásra váró illegális szemételepek. A történelmi hagyományoknak és a támogatási rendszereknek köszönhetően a gazdálkodók ma már gyakrabban törekszenek a környezettudatos gazdálkodási formák alkalmazására. Az ipari termelés jelen van, de nem meghatározó az akcióterület teljes területén, ennek okán általában az élhető, tiszta lakókörnyezet jellemző.

A Hajdúszoboszlói járás az Alföld legfontosabb gázipari központja, ahol megtalálható a MOL Rt. gázkitermelő és gázfeldolgozó, tározó üzeme (Nagyhegyes), de az elmúlt években már inkább csak feldolgozással, tározással foglalkoznak. A térség természeti értékek mellett épített és kulturális örökségekben is bővelkedik, de ezek állapota nem megfelelő, felújításra szorulnak. Megtalálhatók a honfoglalás előtti időkből származó kunhalmok (kurgánok), melyek a honfoglalás előtt itt élt népek temetkezési és őrhelyei voltak. A templomok, az Árpád kori templom maradványok, a múzeumok, tájházak, az emlékparkok, régészeti ásatások, és egyéb vidéki örökségek mind a településeink és a térség vonzerejének fontos elemei. Hajdúnánás, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog közös épített örökséggel rendelkeznek, melyek közül egyedülálló az ólas-keres, körgyűrűs településszerkezet. A belvíz sajnos a mi térségünkben is nagy problémát jelent, mely nemcsak hatalmas mezőgazdasági, hanem nagy társadalmi károkat is eredményezett. Okai egyrészt a természeti adottságok (domborzati viszonyok, talajtani adottságok, csapadék), másrészt az emberi tevékenységek.

3. Kulturális erőforrások:

A HACS működési területéhez kapcsolódó legjelentősebb és legrégebbi együttműködés, hogy négy település is a Hajdúvárosokhoz tartozik: Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúszoboszló.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete illetékességi területén, van egy nagyon nevezetes mintaprojekt, mely már nem csak országos, de nemzetközi elismeréssel is büszkélkedhet. Ez a projekt a Nánási Portéka. Minden család szeretne egészséges, friss és jó minőségű élelmiszert vásárolni, megfizethető áron. Ezt kínálja a Nánási Portéka a tudatos vásárlók számára. A védjeggyel jelzett áruk kiváló alternatívát szolgáltatnak azoknak, akik nem elégedettek a hiper- és szupermarketek polcain sorakozó élelmiszerekkel, vagy helyben termelt zöldségre és gyümölcsre vágnak. Ezek a termékek jóval kisebb környezetterhelést – légszennyezést, üvegházhatású gázok kibocsátása – jelentenek, hiszen a szállításuk nem több száz kilométerről történik. A védjeggyel ellátott élelmiszerek vásárlásával a helyi gazdákat támogatják, akik így tovább fejlődhetnek. Ezek a városi piacon, kézműves vásárokon kapható termékek ráadásul nem tartósítottak, szállításukhoz nem kellenek hűtőkamrák és mesterséges érlelés. A termelőket összefogó, közös márka társadalmi szempontból is számtalan előnnyel rendelkezik. Azzal, hogy a vásárlók rendszeresen a helyi gazdáknál vásárolnak, a helyi munkalehetőségeket erősítik, hiszen minél nagyobb a kereslet, annál több embert kell foglalkoztatni a termelői oldalon. A tartósításmentes élelmiszerek pedig egészségesebbek, ízletesebbek, mint a gyorsan érlelt társaik. A személyes kapcsolatok mindezek mellett erősítik a bizalmat a vevő és a termelő között is. A Nánási Portéka védjegy bevezetése európai viszonylatban is izgalmas projektnek bizonyult. Az egységes városmarketing fontos eleme lehet a közös, jellegzetes márka, egy védjegy, melyből egyértelműen látszik, hogy a termékek helyi termelőktől származnak, minőségi alapanyagokat tartalmaznak és képviselik a várost. Ilyen a hajdúnánási Nánási Portéka is. A külön jelzéssel ellátott termelői élelmiszerek kizárólag Hajdúnánás közigazgatási területén belül termelt vagy feldolgozott, előzetesen regisztrált portékák lehetnek, melyeket egységes védjeggyel látnak el.

4. A társadalom állapota:

Az Akciócsoport településeinek lakosság száma a legfrissebb adatok alapján jelenleg **88.962 fő**.

Sorszám	Település neve	2022. január 1. napján a KSH adatok szerinti települési lakosság szám ¹	2022. január 1. napján a KSH adatok szerinti külterületi lakosság szám ²	Megyei hovatartozás	Járási hovatartozás
1	Hajdúböszörmény	29 728 fő	1370 fő	Hajdú-Bihar megye	Hajdúböszörményi
2	Hajdúszoboszló	24 094 fő	565 fő	Hajdú-Bihar megye	Hajdúszoboszlói
3	Hajdúnánás	16 256 fő	363 fő	Hajdú-Bihar megye	Hajdúnánási
4	Hajdúdorog	8 416 fő	Nem releváns	Hajdú-Bihar megye	Hajdúböszörményi
5	Hajdúszovát	2 996 fő	Nem releváns	Hajdú-Bihar megye	Hajdúszoboszlói
6	Nagyhegyes	2 828 fő	Nem releváns	Hajdú-Bihar megye	Hajdúszoboszlói
7	Ebes	4 644 fő	Nem releváns	Hajdú-Bihar megye	Hajdúszoboszlói

Az Akciócsoport településeinek lakosság száma 2008-ban 94 091 fő 2015-ben 92.305 fő volt. Az adatokból megállapítható, hogy a lakosság szám a térség egészére nézve csökkent. A települések tekintetében Ebesen nőtt a lakosok száma. Jellemző az akcióterület nagyvárosaira - kivéve Hajdúszoboszlót -, hogy a település lakosságának több mint 2%-a külterületeken, tanyákon él. Egyetlen hátrányos helyzetű településünk Hajdúszovát, amely gazdasági és társadalmi mutatóit tekintve is eltér a térség többi településétől. (Nagyobb a munkanélküliség, nagyobb társadalmi problémák, nagyobb a kisebbség aránya, alacsony gazdasági mutatók, kevés munkahely).

Lakosság számának, összetételének változása, iskolázottság. A születések, és halálozások arányának változását a vándorlások mértéke részben ellensúlyozza. A születések magas aránya leginkább a kisebbségeket és a leszakadó rétegeket érint. Nagy probléma ez a térség számára, mert a lakosság ezen része a szociális helyzetük miatt nem tudnak megfelelő családi körülményeket, és tanulási lehetőséget biztosítani a gyerekek számára, és még inkább a perifériára szorulnak. Mindezen tényezők együttes hatására a halmozottan hátrányos helyzetű lakosság száma nő. A lakosság összetételét tekintve az országos átlagtól magasabb az aktív keresők aránya, és kevesebb az aktív keresőkre jutó eltartottak aránya. A munkanélküliség viszont nagyjából az országos átlag körüli, néhány település kivételével. A demográfiai viszonyok számát befolyásoló tényezők számos fajtája, a migráció több típusa is jellemző. A jobb megélhetőség, a munkalehetőségek, és magasabb színvonalú (és több) szolgáltatások miatt nagyarányú a térségből való elköltözés, főként a vármegyeszékhelyekre, de egyre jellemzőbb a fiatalok körében a főváros „felkeresése”. A nagy problémát az adja, hogy elsősorban a magasán képzett munkaerő keresi az ország fejlettebb részein a megélhetését, amely kedvezőtlenül hat a térség társadalmi-gazdasági folyamataira és a versenyképességre. Az önkormányzatok adatai alapján felfedezhető a térségbe vándorlás is, hiszen néhány település esetében folyamatosan érkeznek az „új” lakosok. Ennek két módja jelenik meg. Az egyik leginkább a kertvárosi élet adta lehetőségek (Ebes) miatt történik. Főleg a jómódú és magasabban kvalifikált rétegek körében figyelhető meg, hogy a nagyvárosi élet helyett vonzóbbnak találják a vidéki körülményeket. Debrecenhez közeli, falusi környezetbe költöznek, építkeznek, ahonnan a napi bejárás a munkahelyre, óvodába, iskolába (ingázás) könnyen megoldható. A „kitelepülések” másik típusa viszont pontosan ellenkező okok, anyagi nehézségek miatt alakul ki. Egyre jelentősebb a hátrányos helyzetű lakosok kitelepülése a környező falvakba (Hajdúszovát), a külterületekre (Szőlőskertek, Bodaszőlő), ahol olcsóbb telket, olcsóbb megélhetést találnak.

A gazdasági környezet és adottságok nagymértékben befolyásolják a térség társadalmi viszonyait. Egyre nagyobb gond a települések számára a hátrányos helyzetű lakosság támogatása, eltartása. A térségben egyre nehezebb helyzetbe kerülnek a megváltozott munkaképességűek, 45 év felettiek, a nők, az alacsony iskolai végzettségűek, a külterületen élők, akik érdekében a társadalomnak a Helyi Közösség által esélyegyenlőségi programot szükséges megvalósítani.

A térségben igen nagy számban jelen vannak a non - profit szervezetek, melyek működése szakterületet tekintve jól körül határolható tevékenységi csoporthoz köthető, elsősorban az oktatás, a sport, a kultúra, a szabadidő, illetve a szociális ellátás területén dolgoznak. Nincsenek vagy nem meghatározó számban foglalkoznak e szervezetek területfejlesztéssel, környezetvédelemmel, gazdaságfejlesztéssel, kutatással. A valóban komoly munkát végző civil szervezetek elsősorban a régió központban vagy a vármegyeszékhelyeken, térségünkben pedig a városokban tevékenykednek. Az Akciócsoport területén több száz bejegyzett egyesület, alapítvány, klub stb. működik, amelyek a társadalmi-gazdasági élet szinte teljes spektrumát lefedik. A Hajdúszoboszlói járásban elsősorban a turizmussal, falusi turizmussal foglalkozó egyesületek a meghatározóak. Kiemelkedő számmal vannak jelen a kultúra területén működő nonprofit szervezetek, a népi- és roma hagyományokkal foglalkozók. A hátrányos helyzetű Hajdúszovátban a civil szféra aktivitása rendkívül erős, ahol a hagyományos kézműves mesterségek oktatását is felvállalták, egy népművészeti alkotóházat

működtetve. Minden településen megtalálhatóak a közbiztonság területén segítő és önkéntes alapon dolgozó szervezetek: polgárőrség vagy önkéntes tűzoltóság. Az is megfigyelhető, hogy több település esetében a helyi rendezvényeket- az önkormányzat munkáját segítve ezzel, valamely helyi kötődésű civil szervezet szervezi. Általában igaz, hogy kicsi az érdekérvényesítő képességük, jelenleg hiányoznak az együttműködésekre irányuló kezdeményezések, és ezek nincsenek megfelelően koordinálva. Fontos feladatként jelentkezik az önkormányzati, a civil és a vállalkozói szféra együttműködésének erősítése. Szükség van az aktív, jól működő civil szervezetekre, a meglévő szervezetek „megerősödésére”, hiszen a létük már nem a hiányzó szolgáltatásokkal, hanem a szolgáltatók hiányosságaival magyarázható.

5. *A gazdaság helyzete*

Foglalkoztatási helyzet és munkanélküliség. A lakosság összetételének magyarázatánál említésre került, hogy az országos átlagtól magasabb az aktív keresők aránya. Az előbbiekből következik, hogy kevesebb az aktív keresőkre jutó eltartottak aránya. A munkanélküliség viszont nagyjából az országos átlag körüli, néhány település kivételével. A munkanélküliség és a képzettségbeli hiányosságok mellett elmondható, hogy a jövedelmi viszonyok nagyon eltérő képet mutatnak a települések között. A foglalkoztatás helyzetét alapvetően befolyásolják a lakosság iskolai végzettségével kapcsolatos tények, valamint a mikro-, és kisvállalkozások bizonytalan gazdasági helyzete, viszont elmondható, hogy a foglalkoztatáspolitikai eszközök nyújtotta támogatási lehetőségekkel elsősorban ők élnek. A munkaképes korú lakosság egy jelentős része ingázik a környező településekre, viszonylag jelentősnek mondható az ellentétes irányú mozgás is. A foglalkoztatottak legnagyobb része a terciér (szolgáltató) szektorban tevékenykedik, melyet a mezőgazdaság és ipar követ. A legtöbb vállalkozást a kereskedelem, javítás, szálláshely szolgáltatás és vendéglátás szektor adja, és ezen belül is jellemző az 1-9 főt foglalkoztató mikro vállalkozások magas aránya.

Gazdasági potenciál. A térség gazdasági potenciálját (a foglalkoztatottak aránya, jövedelemtermelés alapján) szolgáltató és a mezőgazdasági szektor határozza meg. Annak ellenére, hogy meghatározó a mezőgazdasági tevékenység, az ágazat jövedelemtermelő képessége mégis kicsi. A terciér szektoron belül ki kell emelni a turisztikai ágazatot, amely a térség földrajzi adottságaira alapozva nagy jelentőséggel bír. A termálvíz hasznosítás, a gyógyvízre épített turizmus a térség szinte valamennyi településén adott, és szerepel a hosszú távú fejlesztési elképzelések között. A felszín alatti víz mellett a Debrecen, Hajdúszoboszló- mint regionális, országos turisztikai központ-közelségére épített falusi turizmus is jelentős (főleg Ebesen). Az akcióterületen Hajdúszoboszló kiemelkedő az egy főre jutó szálláshelyek, és az eltöltött vendégéjszakák számában, míg a többi településen jelentős elmaradás van. Legnagyobb foglalkoztatója ennek a szektornak a Hungarospa Zrt, de kereskedelmi és fizető vendéglátó szálláshelyek Hajdúszoboszlón kívül Hajdúnánáson, Hajdúböszörményben, Ebesen és Hajdúszováton is találhatóak. Falusi szálláshelyeket Ebesen, Hajdúszováton és Nagyhegyesen, és a városok falusi jellegű külterületein is találhatunk. A szálláshelyek állapotát tekintve elmondható, hogy nagy igény van a szállások felújítására, felszereltségük javítására annak érdekében, hogy a Hajdúszoboszlón, és környékén minőségi turisztikai szolgáltatásokat nyújthassunk. A turizmus a térség nagy lehetősége, amit nemcsak szolgáltatás-bővítéssel, hanem a meglévő szolgáltatások minőségének javításával, „ápolásával” is kihasználhatunk.

A mezőgazdaság szerepe fajsúlyos a térségben és a jelentősebb agrárvállalkozásokon túl (Kösely Zrt, Tedej Zrt, Béke Agárszövetkezet, Hajdúdorogi Bocskai Mg. Zrt, Kurucz- Ker. Kft., Nagyhegyesi Állattenyésztő Kft., Nagyhegyesi Takarmány Kft.) több ezer mezőgazdasági őstermelő is fellelhető, illetve meghatározó szerepe van a mezőgazdasági kistermelésből származó jövedelem-

kiegészítésnek. Gond a mezőgazdaság válsága, jövedelemtermelő, népességeltartó képességének alacsony volta, valamint, hogy jelentős különbség van az őstermelők és a nagyüzemi mezőgazdasági vállalkozások technológiai színvonala között. Az országban egyedülállóan a térségben minden típusú mezőgazdasági vállalkozási forma jelen van. Az ipari termelés jelen van a térségben, de nem meghatározó. A Hajdúszoboszlói kistérség az Alföld legfontosabb gázipari központja, ahol megtalálható a MOL Rt. gázkitermelő és gázfeldolgozó üzeme (Nagyhegyes), ahol mára már inkább tározással foglalkoznak. Az akciócsoport területén több ipari terület található, ahová tudatosan települnek be a vállalkozások. Hajdúböszörményben két ipari park található (Keleti és Nyugati), továbbá Hajdúnánás- Tedejen és Ebesen is található ipari park, Hajdúszoboszlón tervezés alatt van az ipari park kialakítása. Itt is elsősorban a nagyobb vállalkozások jelenléte a meghatározó. A gazdasági szféra szerkezeti állapotára jellemző, hogy nagyon kevés a hatékonyan működő mikro-, kisvállalkozás és egyre növekvő arányú a kényszervállalkozás, melyeknek termékszerkezete nem felel meg a keresletnek. Jövedelmezőségük romlik, alacsony a vállalkozási kedv, viszont meghatározó a foglalkoztatásban betöltött szerepük. Hiányoznak a kézműves vállalkozások és a kisipari szolgáltatások. A vállalkozási szektorok, megerősítése indokolt a már meglévő szolgáltatások fenntarthatóságának biztosítása érdekében. A turizmusban betöltött országos szerepénél fogva Hajdúszoboszlón legnagyobb az egy állandó lakosra jutó jövedelem, Hajdúszováton a legkevesebb, míg a többi településen az országos átlag közeli. Problémaként jelentkezik viszont a turizmus és a mezőgazdaság adta szezonális, mely magas alkalmi munkavállalást produkál.

A turisztika Hajdúszoboszlón koncentrálnak, nincsenek komplex turisztikai attrakciók, nincs a térségi szereplők között együttműködés és gond a szezonális.

7.2 SWOT analízis

<p>ERŐSSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Erős és büszke „hajdú” identitástudat ✓ Jelentős civil aktivitás ✓ Infrastrukturálisan részben jól ellátott, de részben még infrastrukturális fejlesztésre szoruló, kapacitásnövelési lehetőséggel bíró ipari parkok megléte ✓ Kedvező a térség megközelíthetősége 	<p>LEHETŐSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Megújuló energiaforrások felhasználásának támogatása, ingatlan - állomány energiahatékonyságának javítása ✓ A tájsebek tematikus rehabilitációja szabadidő eltöltésre alkalmas funkciók telepítésével (extrém sportok, horgászat) ✓ A kerékpárút hálózat kiépítése a munkahelyek és a turisztikai célterületek könnyebb elérhetőségét biztosítja ✓ Hagyományőrzés és – ápolás, kulturális rendezvények, kézműves és népművészeti tradíciók őrzése és bemutatása
<p>GYENGESÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, az elvándorlás miatt csökken a népesség. ✓ A gazdasági társaságok túlnyomó többsége, az 1-9 főt foglalkoztató vállalkozások közé tartozik, elenyésző a nagyobb foglalkoztatóként jelen lévő vállalkozások aránya ✓ Szakemberhiány ✓ Kerékpárút hálózat fejlesztésre szorul 	<p>VESZÉLYEK</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ A belső együttműködés hiánya lassítja a térség fejlődését (pl.: turisztika) ✓ Debrecen közelségének hatása ✓ Debrecen szolgáltatási kínálata eltorzítja a közeli települések szolgáltatói szektorait ✓ Klímaváltozás hatásai

A SWOT elemzés alapján látható, hogy a térségben rejlő fejlesztési potenciál magas, nagy hangsúlyt kell fektetni a már meglévő tőkehiányos vállalkozások megerősítésére. A térségben rejlő környezeti potenciál magas, annak kiaknázása indokolt. Fontos feladat a térség természeti értékeinek kihasználása a bioszféra felborítása nélkül, illetve az alternatív, megújuló erőforrások alkalmazása a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében.

8. A stratégia beavatkozási logikája

A beavatkozási logika LEADER vonatkozású rövid összefoglalása

A LEADER beavatkozás a HFS-en keresztül, az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A KAP ST-ben foglalt SWOT elemzés erősségként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását. E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata.

A SWOT elemzésben erősségként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít. Az elemzés gyengeségként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit. A fenti erősségre és gyengeségre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A SWOT elemzésben gyengeségként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei. Erre reagál az a szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképevel összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

8.1 A stratégia jövőképe

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete lefedettségébe tartozó települések a haladó szellemű, polgárai hajdú hagyományaira és erős identitására építő, befogadó közösségek.

A Helyi Akciócsoport tagjai és a stratégia elkészítésében közreműködők együttes munkája alapján a következő pontokban határozták meg a terület jövőképét:

- Vállalkozóbarát települések, stabil, fejlődőképes gazdasággal, mely biztos egzisztenciát teremt a településeken élőknek.
- Kiváló a kiválóak között: A hajdúvárosok szellemiségének tagjaként vonzó turisztikai célpont.
- Környezettudatos, zöld települések, amely a megújuló energiaforrásaival optimálisan gazdálkodik.

- Jó a népesség-, és ifjúságmegtartó képessége.
- Biztonságos, nyitott települések.
- A kulturális, közösségi, oktatási, sport és szabadidős igényeket fejlett infrastruktúra szolgálja.
- Egészséges települések, ahol az egészségügyi szolgáltatások magas színvonalon, helyben biztosítottak, minden életkorú és élethelyzetű polgár számára.

8.2 A stratégia célhierarchiája

Közösségünk küldetése, hogy egy gazdaságilag fejlődő, generációk számára egzisztenciát nyújtó, az itthon maradáshoz biztos lehetőségként kínáló önfenntartó térséget alakítson, amelyben egy együttműködő, értékmegőrző és -teremtő, elégedett és nyitott közösség él és dolgozik, amelynek minden tagja az örökség szellemében büszkén adja át tudását, tapasztalatait és hagyományait gyermekeinek. 2027- re elérendő cél a versenyképes és innovatív gazdaság: az aktivitás növelése, a környezettudatosság erősítése, a klímaváltozásra való felkészülés, az életminőség javítása, a társadalmi különbségek csökkentése.

1. Megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten.
2. Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése
3. A vidéki térségekben a mikro- kis- és középvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése: A meghirdetett intézkedéseinkben kizárólag az induló és működő mikro-, kisvállalkozások fejlesztései támogathatóak.
4. Az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása;
5. Helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása;

9. Cselekvési terv

9.1 Az intézkedések leírása

I. Intézkedés

1) Intézkedés megnevezése: Térségi vállalkozásfejlesztés

2) Specifikus cél:

A vidéki térségekben az induló és működő mikro-, kisvállalkozások fenntartása, erősítése termelésük és szolgáltatásuk fejlesztése.

3) Indoklás, alátámasztás:

Az intézkedés hozzájárul a gazdaságfejlesztéshez, hiszen az újonnan induló és a meglévő vállalkozások versenyképesebbé válhatnak a beruházás által. Ez hozzájárul a lakosság helyben tartásához. Ilyen gazdasági környezetben az együttműködések is hamarabb kialakulnak, a térség vállalkozói összefoghatnak, piaci részesedésüket növelhetik.

Ezen fejlesztések magukban foglalják a gazdasági jellegű beruházásokat, valamint a turisztikai célú fejlesztéseket is. Pozitív hatásként a térség turisztikai vonzereje is növekedhet, amely az ide látogatók számának növelésén keresztül hozzájárulhat a lakosság-, azon belül is a fiatalok helyben tartásához.

4) Támogatható tevékenység:

Eszköz/gép beszerzés, marketing, megújuló erőforrások alkalmazásával, építés, infrastruktúra-fejlesztés, immateriális beruházások, kötelező tájékoztatás és nyilvánosság

5) Nem támogatható tevékenység:

- vállalkozás indításának költsége,
- eljárási díjak,
- pénzügyi műveletek költsége,
- személygépjármű beszerzése,
- ingatlan vásárlása,
- élő állat vásárlása,
- használt árucikkek beszerzése,
- bontott építési anyag beszerzése és beépítése,
- támogatási jogosultságok megvásárlása,
- lőfegyverek vásárlása,
- pirotechnikai eszközök vásárlása,
- rendezvények és képzések szervezése,
- magáncélú, lakófunkciót betöltő épület/épületrész fejlesztése,
- saját teljesítés,
- támogatandó ügyféllel megegyező tulajdonosi körrel rendelkező vállalkozástól való áru- és/vagy szolgáltatás beszerzése.

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) Jogosultak köre:

Jogi személyiségű vállalkozások (mikro-, kisvállalkozások)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- **projektterv minősége**
- **térségi szempont**
- **közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok stb)**
- **ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatéknység**
- **fizikai/pénzügyi /környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság**

9) Tervezett forrás:

- A. Az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 59.100.000 Ft
- B. Támogatás intenzitás: legfeljebb 65%; megújuló energia alkalmazását célzó beruházás esetén legfeljebb 80%
- C. Projektméret korlátai: 1.500.000 Ft és 8.000.000 Ft között
- D. Támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) Felhívás meghirdetésének tervezett ideje:

2024. I. félév

11) Megvalósítás tervezett időintervalluma:

24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

- Új munkahelyek száma: (1 db)
- Beszerzett eszközök száma: (8 db)
- Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma: (10 db)

II. Intézkedés

1) Az intézkedés megnevezése: Közösségformáló programok támogatása

2) Specifikus cél:

Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése.

Az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása.

Helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása;

3) Indoklás, alátámasztás:

A lakosság részéről igény mutatkozik a sok esetben már hagyománnyá vált rendezvények megtartására. Ezen alkalmakkor az itt élők találkozhatnak egymással, ismerkedhetnek, beszélgethetnek, amely eredményeként a közösségi összetartás erősödik, a közösségi élet felélénkül. A rendezvények hozzájárulnak a helyi identitás erősítéséhez, közvetve támogatva a lakosság helyben maradását.

Az intézkedés további célja a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének megteremtése, a társadalmi kirekesztettség csökkentése, szociális helyzetük javítása, karitatív jellegű prevenciók programok támogatása. A cél megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, illetve az elvándorlás mértékének rendezvények szervezése

4) Támogatható tevékenység:

Rendezvényszervezés; Rendezvényhez kapcsolódó eszköz/és gépbeszerzés; eszközök és gépek beépítéséhez kapcsolódó építési tevékenység, projektmenedzsment tevékenység; Marketing; Kötelező nyilvánosság biztosítása.

5) Nem támogatható tevékenység:

- személygépjármű beszerzése,
- ingatlan vásárlása,
- élő állat vásárlása,
- használt árucikkek beszerzése,
- mezőgazdasági üzemek beruházásai,
- támogatási jogosultságok megvásárlása,
- eljárási díjak,
- pénzügyi műveletek költsége,
- lőfegyverek vásárlása,
- pirotechnikai eszközök vásárlása,
- saját teljesítés,
- kizárólag egy adott gazdasági társaság érdekeinek és termékeinek bemutatását célzó termékbemutató, rendezvény vagy képzés.

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) Jogosultak köre:

Jogi személyiségű nonprofit szervezetek

8) Kiválasztási kritériumok:

- projektterv minősége
- térségi szempont
- közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok stb)
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság

9) Tervezett forrás:

A. Az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 21.000.000 Ft

B. a támogatás intenzitás:

- **65%**,
- beruházás támogatási intenzitása, ami nem jár gazdasági versenytorzító hatással (2021/2115 EU rendelet 73. cikk c) iv. pont szerinti ún. nem termelő beruházások). Az ilyen beruházás nem járhat gazdasági tevékenységgel, a támogatást igénylő nem realizálhat abból profitot, és a projekt eredménye mindenki számára ingyenesen elérhető, látogatható, igénybe vehető kell legyen: legfeljebb **95 %**

C. Projektméret korlátai: 1.000.000 Ft és 3.000.000 Ft között

D. Támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) Felhívás meghirdetésének tervezett ideje:

2024. I. félév

11) Megvalósítás tervezett időintervalluma:

24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

- Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma: (50 fő)
- Megvalósult rendezvények száma: (5 db)

III. Intézkedés

1) Intézkedés megnevezése: Helyi életminőség javítását célzó beruházások

2) Specifikus cél:

Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése

Az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása;

3) Indoklás alátámasztása:

Az intézkedés célja a társadalmi aktivitás fenntartása, erősítése, a helyi szellemi és tárgyi örökség bemutatása. A vidéki térségekben az alapvető szolgáltatásokhoz, a közösségi élet feltételeihez való hozzáférés lényegesen elmarad a városias térségektől. a települési önkormányzatok segítése, a helyi

együttműködések ösztönzése, valamint az azokban rejlő belső erőforrások kihasználása kiemelt cél, amelyek egyaránt elősegítik a gazdasági és közösségi területen a társadalmi aktivitás erősítését és fenntartását.

HACS kettő célterületet jelöl ki:

1. Célterület: Kis értékű beruházás,
2. Célterület: Települési fejlesztés.

4) Támogatható tevékenységek meghatározása:

Építés; Eszköz- és/vagy gépbeszerzés; Megújuló energia, Kisléptékű infrastruktúra-fejlesztés; projekt-előkészítés; terület-előkészítés; műszaki ellenőri szolgáltatás igénybevétele; projektmenedzsment; Rendezvényszervezés, Immateriális javak beszerzése; Marketing tevékenység; Kötelező nyilvánosság biztosítása.

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- az európai unió jog megsértését eredményező tevékenységek;
- használt eszközök, gépek, berendezések beszerzése;
- motorral hajtott vízi és személygépjárművek beszerzése;
- növény, élőállat és tenyészállat beszerzése;
- nem a projekt keretében létrejött szolgáltatáshoz és/vagy fejlesztéshez kapcsolódó bemutató rendezvény(ek) tartása, szervezése;
- lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése;
- saját teljesítés;
- olyan épület építése, felújítása, korszerűsítése, bővítése, amely lakófunkciót tölt be;
- ingatlan vásárlása
- támogatási jogosultságok megvásárlása

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Lehatárolás a többi Operatív Programtól, Magyar Falu programtól, valamint a Nemzeti Együttműködési Alap pályázataitól.

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- 1 Célterület: Civil szervezetek, egyházak, non profit szervezetek, kisebbségi önkormányzat
- 2 Célterület: Helyi önkormányzat, helyi önkormányzat önálló költségvetési szerve, helyi önkormányzatok társulása

8) Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- projektterv minősége
- térségi szempont
- közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok stb)
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság
- fizikai/pénzügyi /környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság

9) Tervezett forrás:

1. Célterület esetén:

- A. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 21.000.000 Ft
- B. támogatás intenzitás:
- legfeljebb **65%**,
  - megújuló energia alkalmazását célzó beruházás esetén **80%**,
  - beruházás támogatási intenzitása, ami nem jár gazdasági versenytorzító hatással (2021/2115 EU rendelet 73. cikk c) iv. pont szerinti ún. nem termelő beruházások). Az ilyen beruházás nem járhat gazdasági tevékenységgel, a támogatást igénylő nem realizálhat abból profitot, és a projekt eredménye mindenki számára ingyenesen elérhető, látogatható, igénybe vehető kell legyen: legfeljebb **95 %**
- C. Projektméret korlátai: 1.000.000 Ft és 3.000.000 Ft között
- D. Támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

2. Célterület esetén:

- A. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás : 98.539.398.- Ft
- B. támogatási intenzitás:
- **65%**,
  - megújuló energia alkalmazását célzó beruházás esetén **80%**,
  - beruházás támogatási intenzitása, ami nem jár gazdasági versenytorzító hatással (2021/2115 EU rendelet 73. cikk c) iv. pont szerinti ún. nem termelő beruházások). Az ilyen beruházás nem járhat gazdasági tevékenységgel, a támogatást igénylő nem realizálhat abból profitot, és a projekt eredménye mindenki számára ingyenesen elérhető, látogatható, igénybe vehető kell legyen: legfeljebb **95 %**
- C. Projektméret korlátai: 1.500.000 Ft és 33.000.000 Ft között
- D. Támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) Felhívás meghirdetésének tervezett ideje:

2024. I. félév

11) Megvalósítás tervezett időintervalluma:

24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

1. Célterület esetén:

- Fejlesztéssel érintett szervezetek száma (7 db)
- Beszerzett eszközök száma: (2 db)

2. Célterület esetén:

- Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma (7 db)
- Kiépített megújuló energiatermelő kapacitás: (1 db)
- Új munkahelyek száma: (2db)
- Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma (50 fő)
- Megvalósult rendezvények száma: (2 db)
- Beszerzett eszközök száma: (10 db)

9.2 Együttműködések

a) Térségek közötti együttműködések megvalósítása

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete működési területén lévő települések elsősorban gyógy- és termálvíz kincsre és a történeti, valamint vidéki hagyományok ápolására alapozott turizmusra helyezték a hangsúlyt a korábbi évtizedekben. Hajdúszoboszlói fürdő komplexum országos viszonylatban is, míg a hajdúnánási és a hajdúböszörményi fürdők regionális viszonylatban meghatározóak a helyiek és egyre növekvő hányadban az ideérkező látogatók kiszolgálásában. E mellett a napjainkra a meglévő vonzerők mellett egyre növekvő igény mutatkozik az ökoturisztikai attrakciók iránt, amely egyfelől a látogatók körében támasztott igényt is tükrözi, másfelől ezáltal meghosszabbítható a vendégek által itt töltött idő. Amely több vendégéjszakát és ezáltal nagyobb idegenforgalmi bevételt jelent.

Ökoturisztikai fejlesztések által a helyiek számára is felértékelődnek a helyben található természetileg értékes területek, így a fejlesztések hozzájárulhatnak azok védelméhez is. E mellett segítve a fenntartható fogyasztási minták elterjedését és új helyi produktumok előállításának ösztönzését (pl. házi jellegű ételek és készítmények).

Az elmúlt 3 évben a megváltozott fogyasztói igényeket felismerve térségünkben is több tanösvény és egyéb kiszolgáló létesítmény került átadásra. Továbbá szinte minden településen megjelent néhány termelő, akik minőségi helyi termékeket állítanak elő. Ezt szeretnénk a következő fejlesztési ciklusban folytatni. Ezért Akciócsoportunk több az ökoturisztikai fejlesztésekben előttünk járó térséggel kívánja felvenni és elmélyíteni a kapcsolatot, hogy adaptálható ötleteket meríthessen és térségi együttműködésen alapuló új ökoturisztikai fejlesztéseket valósíthasson meg. Mindezt úgy, hogy az előkészítés során az érintett helyi közösségeket bevonja és a megvalósítás és használat során a természeti erőforrásokat kímélje és lehetőség szerint azok védelméhez hozzájáruljon az adott fejlesztés. Együttműködés tervezett partnerei: Zöld Kör a Föld Barátai Magyarország tagja továbbá a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében működő civil szervezetek egyike (pl: Bodrog Egyesület).

A projekt tervezett forrásigénye: 40.000.000.- Ft

b) nemzetközi együttműködések megvalósítása

A Hajdúböszörményi testvérvárosok (Beregszász, (Ukrajna,) Gyergyóalfalu, (Románia), Harkány, Magyarország, Krašnik, (Lengyelország), Montesilvano, (Olaszország), Nagyszalonta, (Románia), Siilinjärvi, (Finnország), Tarbes, (Franciaország), Trau, (Horvátország), Újrónafő, (Magyarország), Valdaj, (Oroszország) és a Hajdúböszörményi önkormányzat és civil szervezetek (elsősorban Vidi-Ér Vidért Közhasznú Egyesület és a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete) együttműködésének erősítése tematikus rendezvények, tematikus tanulmányutak szervezésével, és az ehhez kapcsolódó eszközök beszerzésével.

A projekt tervezett forrásigénye:40.000.000.- FT

9.3 Kommunikációs terv

Egyesületünk a LEADER térség érintettjei, a leendő vagy nyertes pályázók és a további érdeklődők számára elsősorban az Egyesület <http://www.hajdukve.hu/> honlapján keresztül végzi a kommunikációt, a nyilvánosság tájékoztatását.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása, illetve a stratégia megvalósítása során kiemelt fontosságot biztosít a kommunikációra és a nyilvánosság tájékoztatására. A nyilvánosság biztosítása valamennyi szféra (vállalkozói, civil és közsféra) számára fontos, hiszen a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Egyesület tagsága a felsorolt szférákból kerül ki döntően. A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása, illetve megvalósítása során a nyílt, közérthető tájékoztatás első lépés a stratégia sikeres megvalósítása felé, valamint a megvalósításra érdemes, a stratégia céljaihoz igazodó fejlesztési projektek kiválasztásához elengedhetetlen. A tájékoztatás célcsoportja tehát valamennyi a térségben érdekelt szférák tagjai, illetve a teljes lakosság. A teljes nyilvánosság hozzájárult a térség igényeihez igazodó stratégia kidolgozásához, illetve a rendelkezésre álló fejlesztési források hatékony felhasználásához.

A nyilvánosság biztosítása érdekében több kommunikációs eszközt alkalmazunk, melyek:

- **Fórum:** célja a személyes kapcsolattartás, az információk közvetlenebb átadása, a közérthetőség biztosítása. Alkalmazása folyamatos.
- **Honlap:** A Helyi Akciócsoport saját honlapot működtet, melynek célja a széleskörű elérhetőség, így az információk átadásának folyamatos biztosítása. Alkalmazása folyamatos.
- **Hírdetmény/Felhívás/Hirdetés:** Célja a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során a folyamat ismertetése, vélemények, észrevételek összegyűjtése, valamint a tervezési folyamatba történő bevonás, a stratégia megvalósítása során pedig a pályázati kiírásokra való figyelemfelhívás. Alkalmazása időszakos.
- **E-mail:** Elektronikus levél alkalmazásával az információk közvetlen az érdeklődők felé jut el, melyből gyorsan értesülhetnek az aktuális folyamatokról. Alkalmazása folyamatos.
- **Kérdőív:** Célja a nyilvánosság széleskörű véleményének, észrevételeinek összegyűjtése, mely a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során is segítségre volt, illetve a Helyi Akciócsoport munkájának minőségének felmérésére is alkalmazandó. Alkalmazása időszakos.
- **Közösségi média oldal üzemeltetése:** A XXI. században az egyik leghatékonyabb, gyors,több generációt szélesebb korcsoportot megtaláló üzenetközvetítő, figyelem felhívó csatorna .
- **Személyes kapcsolattartás:** A Helyi Akciócsoport személyes kapcsolattartás keretében munkaszervezeti irodájában, előre meghatározott nyitvatartási időben biztosítja a

nyilvánosságot a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során, valamint folyamatosan, a stratégia megvalósítása során.

A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentációjának módja:

A Helyi Akciócsoport a stratégia összeállítása során, a pályázati felhívások megjelenését követően folyamatosan biztosítja a dokumentumokba történő betekintést minden érdeklődő számára. Ennek célja az átláthatóság biztosítása. A kívülről érkező dokumentumok érkeztetése, iktatása folyamatos, nyomon követhető, a Helyi Akciócsoport belső dokumentumai pedig irattározásra kerülnek.

A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása:

A dokumentumok kezelése valamennyi munkaszervezeti tag felelősségi körébe beletartozik, a stratégia összeállításának időpontjában 2 fő. A kommunikációs eszközök alkalmazása a Helyi Akciócsoport működési forrásaiból működtethetőek, alkalmazásuk a pályázati felhívások megjelenése előtt fokozottabb, így nagyobb pénzügyi kiadást jelentenek.

A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységet több szakaszra célszerű felosztani:

I. Kommunikációs szakasz – HFS előkészítése

Az előző tervezési időszak tapasztalatainak összegzéséből adódó eredmények és hiányosságok feltárása. Új projektötletek begyűjtése.

Bevont szervezetek: Az Egyesület tagsága. A stratégia előkészítés szempontjából jelentőséggel bíró HACS szervezetek.

Kommunikáció formája e-mail, kérdőív, személyesen az ügyfélszolgálati irodában.

II. Kommunikációs szakasz – HFS tervezése

Az új Helyi Vidékfejlesztési Stratégia elfogadása (egyidejűleg a dokumentum elkészítéséhez vezető tervezői munka és annak tapasztalatainak bemutatása, összegzése) HFS intézkedéseinek, célterületeinek részletes bemutatása. A pályázati projektekkel és a pályázati eljárással kapcsolatos alapvető és általános ismeretek közvetítése.

Bevont szervezetek: Az Egyesület tagsága, a térség lakossága, az itt működő szervezetek (tevékenységi területüktől es formájától függetlenül), a térségi települések önkormányzatai, hivatali, intézményi munkatársai, az előző időszakok pályázói köre (önkormányzatok, intézmények, vállalkozások és vállalkozók, civil szervezetek és közösségek), a stratégia tervezés szempontjából jelentőséggel bíró HACS szervezetek.

Kommunikáció formája e-mail, fórumok, munkacsoport megbeszélések, közösségi média, honlap, hirdetés.

III. Kommunikációs szakasz – a HFS megvalósítása

A pályázati felhívások közzététele. A HACS munkaszervezete támogató szolgáltatásainak bemutatása (pl. ötletgenerálás, projektépítés, partnerkeresés stb.) A beadási határidőt követően a pályázati aktivitás bemutatása; a döntéshozatali mechanizmus ismertetése. A döntéshozatalt követően a pályázati eredmények és a nyertes projektek rövid bemutatása. A sikeres pályázat érdekében fontos/hasznos tudnivalók, tapasztalatok, jó gyakorlatok közzététele, bemutatása. A megvalósult, az eredményesen lezárult projektek bemutatása; jó gyakorlatok megosztása.

Bevont szervezetek: Az Egyesület tagsága, potenciális pályázók, pályázatot benyújtók, korábban sikeresen pályázók.

Kommunikáció formája e-mail, fórumok, munkacsoport megbeszélések, közösségi média, honlap, hirdetmény

IV. Kommunikációs szakasz – A HFS eredményeinek bemutatása

Az eredmények statisztikai szintű elemzése és közzététele. Mintaprojektek bemutatása Tapasztalatok összegzése és bemutatása.

Bevont szervezetek: Az Egyesület tagsága, a térség lakossága, az itt működő szervezetek

Kommunikáció formája e-mail, fórumok, munkacsoport megbeszélések, közösségi média, honlap, hirdetmény

A kommunikációs tevékenységekre előirányzott forrás beépítésre került a „11. Indikatív pénzügyi terv b.) A HACCS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)” elnevezésű táblázatban. A hivatkozott pont működési és animációs forrásai tartalmazzák a kommunikációs költségeket.

9.4 Egyéb, a HACCS által megvalósított projektek

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete településein rendezvény/rendezvények szervezése, munkaszervezet részére infrastruktúra és immateriális javak beszerzése fejlesztése.

A tervezési időszakban megtartott munkacsoporti megbeszéléseken és fórumok keretében a nemzetközi és hazai jó gyakorlatok bemutatása után felvetődött a térségi rendezvény/rendezvények szervezése a HACCS tervezési területén. A rendezvények célja a LEADER program népszerűsítése az aktív csoportok összevonása az inaktív csoportokkal.

A jól működő települések felé elvárás, hogy az aktív és kulturált pihenéshez, szórakozáshoz, kikapcsolódáshoz, művelődéshez szorosan kötődő szolgáltatásokat is nyújtsanak, amelyek nemcsak a lakosság igényeit elégítik ki, hanem kiemelkedő szerepet játszhatnak az új (gazdasági, szolgáltatási, innovációs) fejlesztések megtelepedésében is. A Hajdúság életét és értékeit bemutató, népszerűsítő rendezvények, melyeknek köszönhetően a turisztikai vonzerő nő, a szezonális csökken, a térségben eltöltött időszak kitolódik. Emellett a különböző civil, népi és hagyományörző tevékenységek bemutatása, nagyközönség előtti megismertetése válik lehetővé. Egy-egy rendezvény „összehozza” a közösséget, formálja őket, érzékelteti az együvé tartozást, erősíti a helyi identitást és a népességmegtartó erőt. A rendezvények fő célja a közösségi élet erősítés és a közösségi élet megélésének lehetősége. Bemutatásra kerül a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesület tevékenysége, sikeres projektjeinek bemutatása. Nyertes pályázók személyes tapasztalataikat osztják meg a résztvevőkkel. A rendezvény célja, hogy a magyar vidék felzárkózási folyamatát a maga szakmai és tudományos eszközeivel és módszereivel elősegítse. A vidéki társadalmi és gazdasági problémáinak kezelése (foglalkoztatás-bővítés, a népesség megtartása, a versenyképesség fokozása). Rendezvényünk a gyakorlati és a tudományos élet metszéspontjában helyezi el önmagát: a vidékfejlesztés gyakorlati szereplői, alakítói és a tudományos élet reprezentánsai számára kínál lehetőséget a közös gondolkodásra és a hatékony problémakezelési módszerek felvázolására.

Egy jól működő funkcionális iroda üzemeltetése megkönnyíti az ügyfélszolgálat üzemeltetését. A munkaszervezet hatékony működésének elengedhetetlen feltétele a személyes kapcsolattartás és ezáltal, hogy informatikailag felszerelt irodában tudjuk fogadni ügyfeleinket. Az iroda informatikai ellátottsága jelen állás szerint hiányos, hiszen több kölcsönzött eszközzel végezzük munkánkat. A meglévő eszközök

elavultak, alkalmazkodni kell a gyorsan fejlődő technikai újításokhoz ez bennünket is mindig újabb fejlesztésekre sarkall.

Terveink szerint 2024-től LEADER forrásból kívánjuk megvalósítani saját projektünket. Ennek feltétele, human erőforrás megléte és a munkavégzéshez szükséges irodai feltételek biztosítása.
Tervezett költség: 10 500 000 Ft

10. Monitoring és Indikátorok

A monitoring folyamatok eredményeinek révén az Európai Bizottság értékes információkhoz jut, amelyek:

- elemzési szempontból szilárdan megalapozzák a jövőbeni szakpolitikai tervezőmunkát;
- segítséget nyújtanak a szakpolitikai célkitűzések és a programok célkitűzéseinek kidolgozásához, a későbbiekben pedig eszközül szolgálnak a kitűzött célok hosszú távú megvalósulásának mérése során.

A monitoring megfelelő végrehajtásának feltétele, hogy a szakpolitikai célkitűzések és a tervezett intézkedések összhangban legyenek egymással. A kiegyensúlyozott területfejlesztés, során hangsúlyos szerepet kap a foglalkoztatás és növekedés előmozdítása, illetve a szegénység visszaszorítása a vidéki térségekben.

A közös kereten belül végzett értékelés a szakpolitikai intervenciók hatásait hivatott felmérni. Az értékelés tényekkel szolgál a döntéshozatali munkához, és javítja a KAP keretében végrehajtott intervenciók hatékonyságát, hasznosságát és eredményességét. Ezen túlmenően az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot is növeli, és előmozdítja a kapcsolódó tanulási folyamatokat.

Annak érdekében, hogy az értékelések szerves részét képezzék a szakpolitikai döntéshozatali folyamatnak, és teljesüljenek az előírt referenciaértékek, a Bizottság iránymutatásokat és eszköztárat dolgozott ki a jogalkotás minőségének javítása érdekében, melyek követelményeket fogalmaznak meg, és ismertetik a bevált módszereket a KAP kiértékelésére vonatkozóan.

2021. december 6-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a KAP-stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendeletet. Ez a rendelet létrehozta a teljesítmény-, monitoring és -értékelési keretet, amelyet 2023 és 2027 között kell majd alkalmazni a közös agrárpolitikára vonatkozóan.

A teljesítmény-, monitoring és -értékelési keret elősegíti, hogy a szakpolitikai hangsúly a szabályoknak való megfeleléstől a teljesítményre és az eredményekre helyeződjön át. Ez az új teljesítményalapú teljesítési modell közös teljesítménymutatókat alkalmaz.

Ezek közé a közös teljesítménymutatók közé tartoznak a következő indikátorok:

- kimeneti mutatók, amelyek a KAP végrehajtásának nyomon követésére fognak szolgálni;
- eredménymutatók, amelyek segítségével figyelemmel lehet kísérni, milyen előrelépést érnek el az uniós országok az előre kitűzött célértékek teljesítése terén;
- kontextus- és hatásmutatók, amelyek használatával meg lehet állapítani, hogy általánosságban hogyan teljesít, a szakpolitika a KAP célkitűzéseire képest.

A HACS-okra vonatkozó adatok

- A HACS tervezési területével lefedett települések száma, a lakossági adatok (a HACS területének népességére vonatkozó információ).
- A HACS tagjainak teljes száma az alábbi bontás szerint:
  - azok amelyek valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azok, amelyek helyi magángazdasági érdekeket képviselnek (például gazdasági szervezetek, helyi vállalkozások stb.);
  - azok, amelyek helyi szociális érdekeket képviselnek (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.), valamint
  - az egyéb eltérő kategóriákba sorolható tagok.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok teljes száma szervezettípus szerinti bontásban:
  - azon tagok száma, akik valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi magángazdasági érdekeket (például gazdasági szervezeteket, helyi vállalkozásokat stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi szociális érdekeket (például nem kormányzati szervezeteket, helyi egyesületeket stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek az egyéb eltérő kategóriákba sorolhatóak.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok neme.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó tagok életkora, kiemelten a fiatalok száma a HACS döntéshozó testületében, 41. életévét be nem töltött személy.

A HACS-ok tevékenységeire vonatkozó adatok

- A HACS által végrehajtott műveletek száma összesen (a HF-ek keretében kibocsátott TO-kban szereplő kedvezményezettek megbontása jogi státusz szerint):
  - a magánszemélyek vagy vállalkozások által végrehajtott műveletek száma;
  - a közigazgatási szervek által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi magángazdasági érdekek képviselői (például vállalkozói szövetségek, kereskedelmi kamara stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi szociális érdekek képviselői (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a kutatási szervezetek által végrehajtott műveletek száma;
  - a több, különböző típusú szereplő által közösen végrehajtott műveletek száma;
  - eltérő kategóriákba tartozó szereplő által végrehajtott műveletek száma.

- A HACS által végrehajtott interregionális együttműködési projektek száma.
- A HACS által végrehajtott transznacionális együttműködési projektek száma
- A tudástransferhez kapcsolódó műveletek száma, beleértve a fenntartható, gazdasági, társadalmi, környezeti és éghajlatbarát teljesítményre vonatkozó tanácsadást, képzést és tudáscserét.
- A termelői szervezetekkel, a helyi piacokkal, a rövid ellátási láncokkal és a minőségrendszerekkel kapcsolatos műveletek száma, beleértve a beruházások támogatását, a marketingtevékenységeket stb.
- A megújuló energia-termelési kapacitásokhoz kapcsolódó műveletek száma, beleértve a biomassza alapú energiatermelés kapacitásaihoz kapcsolódó műveleteket is.
- A környezeti fenntarthatósághoz, valamint az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben.
- A munkahelyteremtő műveletek száma.
- A vidéki vállalkozásokat – többek között a biomassza alapú gazdaság területén működő vállalkozásokat – támogató műveletek száma.
- Az intelligens falvakra vonatkozó stratégiákkal kapcsolatos műveletek száma.
- A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához, többek között a széles sávú rendszerekhez való hozzáférést javító műveletek száma.
- A társadalmi befogadás területén végrehajtott műveletek száma.
- Az egyéb, eltérő kategóriákba tartozó műveletek száma.

10.1 Monitoring

A közös kereten belül végzett monitoring kulcsfontosságú információkkal szolgál a KAP végrehajtásáról. Az Európai Bizottság szorosan nyomon követi a mezőgazdasági piacok alakulását, a vidékfejlesztés terén jelentkező fejleményeket és a KAP forrásainak felhasználását.

1. Helyi felhívás előkészítése

A helyi felhívás tervezésekor feltérképezzük, milyen adatokat szeretnénk mérni a felhívás kapcsán, valamint azt, hogy mely, a HFS-ben megadott indikátorhoz/indikátorokhoz járul hozzá. Ennek segítségével megadhatóvá válik az alapadatok típusa, szolgáltatásuk ideje. A paraméterezés határozza meg, hogy az adott felhívás milyen adatokat szolgáltat majd a kérelemadatok kapcsán.

2. A támogatási kérelmek benyújtásakor, illetve feldolgozásakor várt adatok

A támogatási kérelmek benyújtásakor az adatokat olyan mélységben kell bekérni, ahogy arra majd a jelentéseknek, adatszolgáltatásoknak szüksége lehet, illetve az intézkedések adatszerkezetét úgy kell kialakítani, hogy azok képesek legyenek a szükséges struktúrában adatokat szolgáltatni. A támogatási kérelemmel bekért adatok, lehetnek a kérelem bírálata során előállt adatok, és lehetnek kifejezetten a monitoring adatszolgáltatás érdekében számított/bekért adatok.

3. Monitoring

Az egyes HF-ek végrehajtása során keletkező fő adatok (forráskeret nyilvántartás, kötelezettségvállalás nyilvántartás, pénzügy).

4. Ellenőrzések

A rendszer működése során alapvető elvárás, hogy biztosítani kell az elsődleges adatforrásokból származó adatok pontosságát:

- Formai ellenőrzés (megfelelő formátumú adat szerepel-e a mezőben)

Logikai ellenőrzés (bizonyos összefüggések alapján vizsgálja az adatok megfelelőségét).

10.2 Az indikátorok megadása

Indikátor neve	Indikátor leírása	Indikátor mértékegysége	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Képzésben, tanácsadásban, ismeretcsereben résztvevők száma	R.1 ^{PR} A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén: A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlattal és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	személyek száma	-	-	-	-	-	-	-
Termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma	R.10 ^{PR} Az ellátási lánc szervezettségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	gazdaságok száma	-	-	-	-	-	-	-
Kiépített megújuló energiatermelő kapacitás	R.15 A mezőgazdaságból, erdőszetből,	kilowatt	-	-	-	-	-	-	-

	valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomasza-alapú energiák termelését is beleértve (kW)								
	Napelemes fejlesztések		-	-	-	1	-	-	-
	Biomassza		-	-	-	-	-	-	-
	Egyéb								
Új munkahelyek száma	R.37 Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek (önfoglalkoztatás is, de a projekt kiépítéséhez szükséges munka nem)	teljes munkaidős egyenérték	-	-	-	3	-	-	-
A KAP támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok száma	R.39 A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biomasza alapú gazdaságok száma	gazdaságok száma	-	-	-	-	-	-	-
A támogatott „okos falu” stratégiák száma	R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falu” stratégiák száma	„okos falu” stratégiák száma	-	-	-	-	-	-	-
A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság száma	R.41 ^{PR} Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP-támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	fő	-	-	-	-	-	-	-

Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma	R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	fő	-	-	-	100	-	-	-
Beszerzett eszközök száma	A projekt keretében beszerezett eszközök száma	db	-	-	-	20	-	-	-
Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	db	-	-	-	10	-	-	-
Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	db	-	-	7	-	-	-	-
Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	db	-	-	7	-	-	-	-
Megvalósult rendezvények száma	A projekt keretében megvalósult rendezvények száma	db	-	-	-	7	-	-	-

11. Indikatív pénzügyi terv

a) A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen	%
1.	Térségi vállalkozásfejlesztés	-	59,1	-	-	-	59,1	28%
2.	Közösségformáló programok támogatása	-	21	-	-	-	21	10%
3.	Helyi életminőség javítását célzó beruházások	-	119,5	-	-	-	119,5	57%
4	Saját projekt	-	5,2	5,3			10,5	5%
	Összesen	-	204,8	5,3	-	-	210,1	100%

b) A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
Működési költségek	0	19,2	19,2	19,2	5,0	62,6
Animációs költségek	-	0,1	-	-	-	0,1
Egyéb tervezett bevételek	-	0,6	0,6	0,6	0,6	2,4
Összesen	0	19,9	19,8	19,8	5,6	65,1

Melléletek

1. számú melléklet: A HACS összetételének részletes bemutatása

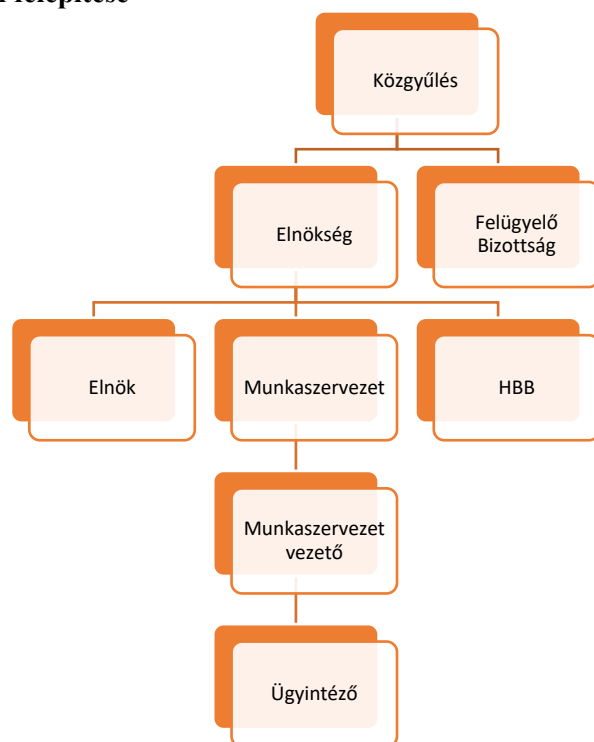
HAJDÚK VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLETE Elnökség

	Önkormányzat, társaság neve	székhely (település)	törvényes képviselője	titulusa
1	Ebes Község Önkormányzata	Ebes	Szabóné Karsai Mária	elnökségi tag
2	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	Kiss Attila	elnök
3	Hajdúböszörményi Vagyonkezelő Zrt.	Hajdúböszörmény	Komáromi Imre	elnökségi tag
4	Keleti Főcsatorna Közhasznú Egyesület	Hajdúböszörmény	Czeglédi János	elnökségi tag
5	Hajdúdorog Város Önkormányzata	Hajdúdorog	Horváth Zoltán	elnökségi tag
6	TUBUS Gyártó és Kereskedelmi Kft.	Hajdúdorog	Kranyik László	elnökségi tag
7	Kelet-Magyarországi Természet és Környezetvédelmi Alapítvány	Hajdúnánás-Tedej	Polyák Ferenc	elnökségi tag
8	Nagyné Legény Ildikó	Hajdúnánás	Nagyné Legény Ildikó	alelnök
9	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	Hajdúszoboszló	Czeglédi Gyula	elnökségi tag
10	Segítő Szeretet Alapítvány	Hajdúszoboszló	Kocsis Róbert	alelnök
11	Díjugratók, Hagyományőrzők és Fogathajtók Közhasznú SE	Hajdúböszörmény	Molnár Imre	elnökségi tag
12	Hajdúszovát Község Önkormányzata	Hajdúszovát	Várad Jenő	elnökségi tag
13	Nagyhegyes Község Önkormányzata	Nagyhegyes	Bajusz Istvánné	elnökségi tag

HAJDÚK VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLETE Felügyelő Bizottság

	Önkormányzat, társaság neve	székhely (település)	törvényes képviselője	titulusa
1	Ebes Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.	Ebes	Eignerné Bartusz Andrea	fb tag
2	Bodaszőlőért Egyesület	Bodaszőlő	Dombi Imre	fb tag
3	Hajdúnánási Hódos Imre Utánpótlás és Diák Sportegyesület	Hajdúnánás	Dr Kiss József	fb elnök

HACS szervezeti felépítése

A Közgyűlés hatáskörébe tartozik többek között az Alapszabály elfogadása és módosítása, a vezető tisztségviselők, a Döntéshozó Bizottság tagjainak megválasztása, visszahívása, az éves költségvetés és tagdíj elfogadása, az éves beszámoló elfogadása, a Felügyelő Bizottság tagjainak megválasztása és visszahívása, Szervezeti és Működési Szabályzat jóváhagyása.

A tizenhárom tagú Elnökség látja el az Egyesület ügyvezetését. Az Egyesület elnökségének egy elnöke (közszféra) és két alelnöke (civil- és üzleti) van. Az Elnökség hatáskörébe tartozik többek között az Egyesület napi ügyeinek vitele, az ügyvezetés hatáskörébe tartozó ügyekben a döntések meghozatala; az éves költségvetés elkészítése, továbbá az éves tagdíj megállapításának az előkészítése és annak a Közgyűlés elé terjesztése; a tagság nyilvántartása; az egyesület működésével kapcsolatos iratok megőrzése; az Egyesület munkavállalói tekintetében a munkáltatói jogkör gyakorlása.

A **Helyi Bíráló Bizottság szerepkörét** a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesületének tagságából kiválasztottak látják el. A Helyi Bíráló Bizottság öt tagból és három póttagból áll. A Helyi Bíráló Bizottság feladata: A HBB tagjai előzetesen áttekintik a HACS munkaszervezete által megküldött értékelési és pontozási javaslatot, illetve az elutasításra javasolt támogatási kérelmeket. A HBB tagjai ülés keretében tárgyalják meg a HACS munkaszervezete által összeállított értékelési és pontozási javaslatot, továbbá az elutasításra javasolt kérelmek indokolásának megalapozottságát. A HBB feladata a beérkező helyi támogatási kérelmekről döntési javaslat összeállítása és a helyi támogatási kérelmek pontozásának megállapítása, valamint ezen dokumentumok továbbítása a HACS részére, azzal, hogy a HBB a kérelemre vonatkozó támogató vagy elutasító döntési javaslatot a kérelmek – helyi felhívásban előírt értékelési szempontoknak való megfelelés szerinti – sorrendje alapján tesz, feltétellel vagy csökkentett összeggel való támogatásra irányuló döntési javaslatot nem adhat. A HBB üléseit annak elnöke hívja össze.

A HACS feladatai:

- ❖ A helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is
- ❖ A pályázatok kiválasztása során összhang biztosítása a helyi fejlesztési stratégiával, e műveleteknek az adott stratégiai és célkitűzések és célértékek eléréséhez való hozzájárulásuk révén.
- ❖ A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget.
- ❖ A pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének mérlegelése, pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását – megfelelő időtartam biztosításával.
- ❖ Támogatási kérelmek befogadása és értékelése.

A pályázatok kiválasztása és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása:

A beérkezett kérelmek/pályázatok előzetes adminisztrációs ellenőrzését, pontozás előkészítését a munkaszervezet dolgozói végzik, majd ezt követően a Helyi Bíráló Bizottság dönt a kérelmek végleges pontszámáról, a támogathatóságról. A döntéshozatalkor az előzetes pontozási szempont alapján történik a pontszám megállapítása, melyről a Helyi Bíráló Bizottság tagjai szavazással döntenek. Kiválasztás szempontrendszerét az intézkedéseknél leírt kritérium adják, csak az a kérelem/pályázat támogatható,

mely megfelel az elvárt feltételeknek. Ezen pontszámok alapján történik meg a kérelmek/pályázatok rangsorolása.

A pályázatok kiválasztása során azok, akik részt vettek a projektek kidolgozásában (tartalmának kialakítása, pályázat előkészítése), nem vehetnek részt az adott pályázattal kapcsolatos értékelésben és döntéshozatalban. Bárki, aki érintett egy adott projektben, nyilatkoznia kell erről és nem vehet részt az adott projekt értékelésében és a döntéshozatalában. A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok további részlete az Irányító Hatóság előírásainak figyelembe vételével került meghatározásra.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítását elsősorban a Helyi Bíráló Bizottság tagjai és a munkaszervezet dolgozói segítik. A szakmai vezető, munkaszervezet vezető 2014 óta dolgozik a munkaszervezetben. Ezt megelőzően a CIB Bank hajdúböszörményi fiókvezetője volt, továbbá dolgozott a Polgármesteri hivatal költségvetési osztályán, ahol a Kisebbségi Önkormányzat adminisztrációs feladatait látta el. Gazdasági mérnök – pénzügyi szakirányú végzettsége mellett még mérlegképes könyvelő (vállalkozási szak) és adótanácsadó, továbbá klímareferens, rendezvényszervező végzettségekkel rendelkezik. Az ügyintéző 2012 óta a munkaszervezet felállítása óta dolgozik az egyesületnél, mérlegképes könyvelői (vállalkozási szak) és pénzügyi ügyintéző valamint rendezvényszervező végzettségekkel rendelkezik. Az elmúlt években fő feladatunk a kérelemkezelés volt, megalkottuk a 2014 - 2020 HFS-t, folyamatosan kapcsolatokat építettünk és tartjuk a kapcsolatot a vidékfejlesztés más szereplőivel. Az ügyintéző kolléga szakmai tapasztalata 2012-ig az alakulásig nyúlik vissza. A feladata volt a pályázati intézkedések megtervezése. Az elmúlt időszakban az IIER rendszerben végzett kérelemkezelés mellett a munkatervi feladatok összeállítását, továbbá a kifizetési kérelmek összeállítását is végezte

Az egyesülethez csatlakozás nyilvános. A hátrányos helyzetű csoportok képviseletét elsősorban az Önkormányzatok képviseletében a polgármesterek látják el. A legveszélyeztetettebb településünk Hajdúszovát, kis település révén a Polgármester Úr tökéletes képviseletet biztosít. Továbbá a Segítő Szeretet Alapítvány, aki az időskorúakat támogatja, szintén szavazatot kapott a döntéshozatalban. Továbbá a felügyelő bizottságunk kettő tagja is a hátrányos helyzetű csoportokat segíti, így mind a döntéshozatalban mind az egyesület munkájának felügyeletében helyet kaptak a veszélyeztetett csoportok képviselői. A HBB újraválasztásánál figyelembe vesszük az Unió szemponrendszen, vagyis választunk fiatal és nő is a döntéshozók közé.

Az Alapszabály szerint egyesületi tag lehet minden olyan természetes és jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki az Egyesület alapszabályában meghatározott illetékességi területe szerint területen végzi tevékenységét, támogatja az egyesület céljainak megvalósítását és elfogadja az alapszabályt.

Az alapítást követően új tag felvételéről az Elnökség dönt, határozatát az írásbeli felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül hozza meg. A tagsági felvételi kérelem nem utasítható el, ha a kérelmező legalább két egyesületi tag írásbeli ajánlásával rendelkezik és a lakcíme, székhelye vagy telephelye az Egyesület illetékességi területén van.

A tagokat az Elnökség nyilvántartásba veszi és rendelkezésre álló adatokat az adatvédelmi szabályoknak megfelelően őrzi.

Az egyesületi tagság megszűnik a tag halálával, illetve jogutód nélküli megszűnésével, kilépéssel vagy kizárással, továbbá a tagsági viszony egyesület általi felmondásával. A kilépési szándékot az elnökségnek intézett írásbeli nyilatkozattal kell bejelenteni, mely esetben a tagság a nyilatkozat benyújtásának napján megszűnik. A további esetekben a megszűnés napja a tag halálának, illetve jogutód nélküli megszűnésének napja, kizárás esetén a kizárásról szóló határozat kelte.

Folyamatosan részt vettünk a HFS felülvizsgálatában, a LEADER intézkedési terv elkészítésében, a beérkezett projekt javaslatok előkészítésében a HBB üléseire és az ezzel kapcsolatos adminisztratív ügyintézésben. A pályázókat segítettük a projekt ötlettől a pénzügyi elszámolásig.

A HFS megvalósulása érdekében folyamatos kutatómunkát végzünk, összegyűjtjük térségünk természeti-, kulturális-, építészeti örökségét, a települések helyi adottságait. A beérkezett projektötletek alapján dolgozzuk ki a lehetséges intézkedéseket. Rendezvényeinken bemutatkozási lehetőséget biztosítunk a térség kézműveseinek, civil szervezeteinek, önkormányzatainak.

A helyi fejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása:

Az egyesület napi operatív feladatának ellátását elsősorban a tagokon kívüli szakemberekből létrehozott munkaszervezet végzi (2 fő). A munkaszervezeti dolgozók feletti munkáltatói jogokat az Elnökség gyakorolja, a napi irányítást az Elnök végzi. A munkaszervezet az Egyesület működésével kapcsolatos feladatok ellátása mellett közreműködik a 2023-2027 - Programozási időszak - KAP Stratégiai Terv Irányító Hatósága által meghatározott egyéb feladatok ellátásában is. A pályázatkezeléssel kapcsolatos ügyintézői feladatok önálló irányítására – az összeférhetlenségi szabályok figyelembe vételével – szakmai vezetőt alkalmaz, aki ellátja az Irányító Hatóság által meghatározott munkaszervezet vezetői feladatokat is. Kettő főből áll a munkaszervezet szakmai és munkaszervezet vezető és ügyintéző.

Szakmai és munkaszervezet vezető:

- A munkaszervezet vezetőjeként, illetve szakmai vezetőként ellátja a LEADER program végrehajtásával és az egyesület működésével kapcsolatos adminisztrációs és ügyintézői feladatok elvégzését, illetve elvégzésének koordinálását.
- Ellátja a 2023-2027-es időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban: HFS) elkészítésével és felülvizsgálatával kapcsolatos feladatok elvégzését, illetve elvégzésének koordinálását.
- Ellátja a HFS végrehajtásához kapcsolódóan a benyújtásra kerülő támogatási igények előzetes formai és tartalmi értékelésének elvégzését, illetve elvégzésének koordinálását, a Döntéshozó Bizottság ülését követően pedig a kérelmek további kezelését, illetve kezelésének koordinálását.
- Ellátja a 2023-2027-es időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelésekkel kapcsolatos ügyfél tájékoztatói, tanácsadási feladatokat, továbbá közreműködik a támogatási kérelmek lebonyolításában.
- Ellátja mindazokat a feladatokat, amelyekkel az egyesület elnöke esetileg megbízza.

Ügyintéző:

- Közreműködik a különböző rendezvények előkészítésében, szervezésében, lebonyolításában; ellátja az ügyfelek által benyújtott projektgyűjtő adatlapok, kérdőívek, támogatási kérelmek/pályázatok és az egyesület egyéb adminisztrációs feladatait.
- Ellátja a 2023-2027-es időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban: HFS) elkészítésével és felülvizsgálatával kapcsolatos azon feladatokat, mellyel a munkaszervezet vezető megbízza.
- Ellátja a HFS végrehajtásához kapcsolódóan a benyújtásra kerülő támogatási igények előzetes formai és tartalmi értékelésével, a Döntéshozó Bizottság ülését követően pedig a kérelmek további kezelésével kapcsolatos azon feladatokat, mellyel a munkaszervezet vezető megbízza.

- Ellátja a 2023-2027-es időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések alapján a támogatási kérelmek/pályázatok lebonyolításával kapcsolatos azon feladatokat, mellyel a munkaszervezet vezető megbízza.
- Ellátja mindazokat a feladatokat, amelyekkel az egyesület elnöke, illetve a munkaszervezet vezető esetileg megbízza

Elsősorban Egyesületünk munkatársai végzik a térségi animációra és a projekt fejlesztésre vonatkozó segítségnyújtást. A pályázati lehetőségek népszerűsítésére honlapunkon cikkeket helyezünk el, ezeket megosztjuk Facebook oldalunkon, e-mailben értesítjük tagjainkat, amelyben mindig megkérjük őket, hogy azt továbbítsák a településünkön működő, tevékenykedő érintett személyeknek, szervezeteknek. Emellett fórumokat tartunk, ahol ismertetjük a főbb előírásokat, lehetőséget biztosítunk a kérdések feltételére, a fórum után egyedi elképzelések személyes megbeszélésére. Ezeken felül folyamatosan biztosítjuk a telefonos és személyes ügyfélfogadást, továbbá az e-mailen történő egyeztetést.

A működés fizikai feltételeinek bemutatása:

Az Egyesület székhelye és munkaszervezeti irodája is Hajdúböszörményben található, kettő külön címen. Az irodarész kb. 43 m². Az Egyesület többek között rendelkezik laptopokkal, a feladatok ellátását segítő jogtiszta szoftverekkel, nyomtató/fénymásoló multifunkcionális készülékkel, mobiltelefonnal, szélessávú internettel.

Működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása:

A munkaszervezet működéséhez szükséges forrásokat szinte kizárólagosan EMVA programból származó működési támogatásból finanszírozzuk, minimális az Egyesület tagságától tagdíjként befolyt összeg.

Az értékelés/kiválasztás folyamatának bemutatása:

- A folyamat szakaszainak bemutatása: Előzetes terveink alapján folyamatos pályáztatást és szakaszos értékelést tervezünk. A szakasznapokat 30 naponként tervezzük.
- A folyamat egyes szakaszaiban munkaszervezet munkavállalói vesznek részt (2 fő) távollét esetén elnök úrnak is van IIER jogosultsága, hogy teljesülhessen a négy szem elv.
- A munkaszervezet a beérkezett Támogatási Kérelmek értékelését a pályázati felhívásban közzétett tartalmi értékelési szempontok alapján pontozza és terjeszti elő a Helyi Bíráló Bizottság elé. A Helyi Bíráló Bizottság a HBB eljárásrendjében foglaltak alapján dönt.